



laiškai lietuviams

11 LAPKRITIS | NOVEMBER 1974



PAMOKSLAS SAVO PATIES LAIDOTUVĖMS	327	Kun. Pranas Geisčiūnas
SUNKESNIEJI KUNIGO ŠIOKIADIENIAI	328	A. Saulaitis, S.J.
VLADIMIRAS SOLOVJOVAS	329	J. Venckus, S.J.
JĖZUITAI NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE (XXI)	333	Br. Krištanavičius, S.J.
ALKA IR JOS ATEITIS	337	Prel. Pr. M. Juras
EILĖRAŠTIS	338	Zenta Tenisonaitė
KODĖL VAIKAS BLOGAI MOKOSI?	339	Gyd. Elena Želvytė
ABORTŲ PROBLEMA KANADOJE	343	J. Vaičeliūnas
KAI MUMS ŠEŠIASDEŠIMT...	345	E. Jankuvienė
MOTINOS LAIŠKAS DUKRAI	346	Mama
KANAPĖS IR VEIDMAINIŠKUMAS	349	Viktoras Nakas
REFLEKSIJOS DĖL TRIJŲ SKIRTINGŲ KNYGŲ	351	Alė Rūta
KALBA	354	J. Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	356	D. Bindokienė
FILMAI	358	J. Prunskis
ATSIŪSTA PAMINĖTI	360	Redakcija

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

“Laiškai Lietuviams” (Letters to Lithuanians) is published monthly except July and August, when by-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., a non-profit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Rev. Joseph Vaišnys, S.J. The managing editor is Peter Kleinotas, S.J. The offices of editors, publishers and management are located at 2345 West 56th St., Chicago, Ill. 60636. In the preceding 12 months “Laiškai Lietuviams” averaged a press run of 3,100 copies. 2,872 copies were distributed to paid individual subscribers by mail, free distribution—162 copies. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers. Total distribution—3034 copies, for office use and left-overs 66 copies. Actual number of copies of single issue nearest filing date: press run—3,100, mail subscription—2,938, free distribution—162, total distribution—3,034 and left-overs—66. Annual subscription—\$5.00, single copy—50c.. Second class postage paid at Chicago, Ill. and additional mailing offices.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$5.00, single copy 50 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.



1974 / LAPKRITIS - NOVEMBER / VOL. XXV, NO. 11

KAI ATVIRU ŽVILGSNIU ŽMOGUS APSIDAIRO,
TUOJ LABAI AIŠKIAI PAMATO,
KAD DAUG KAM JIS TURI BŪTI DĖKINGAS.
PRIEŠ JO AKIS TIESIASI TIEK DAUG RANKŲ,
KURIOS VARGO, DIRBO IR PLUŠO,
KAD JIS GALĖTU GYVENTI IR BŪTI LAIMINGAS.
ŠTAI GALINGOJI DIEVO RANKA,
KURIOS VIENU TIK MOSTU JIS ŽMOGUMI TAPO.
ŠTAI ŠVELNIOS MOTINOS RANKOS,
KURIOS JI SUPO, MYLAVO, NEŠIOJO.
KIETA TĖVO RANKA PARUOŠĖ MAISTĄ IR BUTĄ.
IR DAR TIEK DAUG KITŲ RANKŲ:
SESERŲ, BROLIŲ, GIMINIŲ, KAIMYNŲ, DRAUGŲ,
O TAIP PAT IR NIEKAD GYVENIME NESUTIKTŲ.
TAI PRISIMINUS IR APIE TAI PAGALVOJUS,
PADĖKOS MALDAI JUNGIASI IR KYLA JO RANKOS
UŽ VISKĄ, KĄ JIS TURI IR KAS JIS YRA.



Algirdo Grigaičio nuotr.

Vėlinių tema

PAMOKSLAS SAVO PATIES LAIDOTUVĖMS

KUN. PRANAS GEISČIŪNAS

Neseniai Putname mirė, ilgos ligos ir nepaprastų kančių išvargintas, parodęs tikrą Biblijos Jobo kantrybę, kun. Pranas Geisčiūnas, buvęs Balfo reikalų vedėjas. Dar mažai medicinos ištirta ir nepagydoma liga jį jau keletą metų kankino. Jis žinojo, kad netolima mirtis neišvengiama. Tai valandai jis buvo pasiruošęs. Net ir savo laidotuvėms pamokslą pats parašė, dar gyvas būdamas. Tas pamokslas buvo rastas po jo mirties. Taip pat jis paliko parašęs savo pageidavimą, kad jo laidotuvėse nebūtų jokio "atsisveikinimo", nes tai jam atrodė labai šabloniška. Jis tik pareiškė pageidavimą, kad visi už jį privačiai pasimelstų, bet nenorįs "jokių kalbų, panegyrikų ir panašių komedijų". Čia pateikiame tą jo parašytą ir po mirties surastą pamokslą.

Redakcija

Mielosios seselės, broliai kunigai
ir visi mišių dalyviai,

Esu dalyvavęs, kaip ir Jūs, daugelyje laidotuvių mišių, kurių centre vietoje Kristaus yra pastatomas numirėlis, o pamoksle kartais net Dievo vardas nepaminimas. Nenorėdamas, kad kas nors panašaus atsitiktų šiandien, sulipdžiau šias eilutes, kad mano mintys pasiektų Jus visus, nors ir ne iš mano lūpų.

Šiandien man visai nesvarbu, kur ir kada gimiau. Dar nesvarbiau, kur aš mokiausi, kokius egzaminus išlaikiau ir kokių neišlaikiau. Argi man dabar svarbu, ką žmonės apie mane manė ar dabar mano ir kaip greitai jie visai mane pamirš? Tai visai nesvarbu! Viena tik svarbu: ką Dievas apie mane mano. Labai svarbu, ar aš tinkamai naudojau tas malones, kurias Jis man suteikė, ypač tą didžiausią dovaną — pašaukimą dalyvauti dieviškoje ir amžinoje Kristaus kunigystėje. To sakramento vertingumu ir grožiu aš stebėjausi ir žavėjausi

visą gyvenimą. Kiekvieną savo kunigiškojo gyvenimo dieną aš dėkojau, stebėjausi, džiaugiausi ir vis labiau ir labiau buvau guodžiamas ta ypatinga privilegija — aukoti nekruvinąją auką kartu su Kristumi Jo amžinajam Tėvui.

Bet, tiek metų dalyvavęs Kristaus kunigystėje ir aukojęs tūkstančius mišių, nusizeminęs prisipažįstu, kad pilnai nesupratau kunigystės ir nežinau, kaip deramai aukoti šv. mišias. Tiktai amžinybėje galėsime suprasti, kiek daug meilės, gerumo ir atlaidumo parodė Jėzus Kristus, mums leisdamas dalyvauti Jo kunigystėje.

Kadangi kunigystė yra paslaptis, todėl ir tie, kurie yra pašaukti joje dalyvauti, dalyvauja paslapties gyvenime. Kunigas ne tiktai atstovauja Kristui, bet jis yra ant-rasis Kristus, vaikščiojantis kiekviename žemės kampelyje tarp savo laiko žmonių. Jis dalina Dievo malones, pašventina sielas, atveria aklių akis, kad jie pamatytų Dievo ir savo sielos grožį. Jis gydo dvasines žaizdas ir mirusius prikelia gyvenimui. Kunigas tiesia tiltą tarp žemės ir dangaus. Kristaus įsakymu jis užima savo dieviškojo Mokytojo vietą ir veikia Jo vardu: "Aš atleidžiu tau nuodėmes; tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas..."

Vis dėlto kunigas vien savo galia negali niekuo pagelbėti jam patikėtoms sieloms. Vargas tam kunigui, kuris pasiduoda pagundai, jog jis pats iš savęs esąs pakankamai pajėgus. Vyriausias Kunigas Jėzus Kristus yra tas, kuris numirė už žmones. Jis juos pašventina. Žmogiškasis kunigas yra tik įrankis dieviškojo Dailidės iš Nazareto rankoje. Todėl kunigas Bažnyčios rankoje yra tik šluostė, kurią ji naudoja nubraukti dulkėms nuo žmonių sielų, kad Dievo paveikslo grožis, sukurtas pradžioje ir atnaujintas krikštu, iš naujo suspindėtų. Kunigas yra teptukas dieviškojo Menininko rankoje, kuris pataiso ir atnaujina Dievo

paveikslą žmogaus sieloje, kuri būna kartais neatpažįstamai sužalota mirtinosios nuodėmės.

Kunigo gyvenimas nėra lengvas. Kungystės steigėjas savo pirmiesiems kunigams yra pasakęs: "Kaip Tėvas mane siuntė, taip ir aš jus siunčiu..." Jis buvo siųstas ne vien evangelijos skelbti, bet ir kentėti. Jį išjuokė, atmetė, apspiaudė, sumušė, pririšo prie stulpo ir nuplakė. Jį prikėlė prie kryžiaus, kad numirtų pačiu gėdingiausiu būdu.

Tai yra kunigo pašaukimas. Nors nedaugeliui kunigų tenka garbė pralieti kraują iš meilės savo Mokytojui, bet kiekvienas kunigas turi numirti dvasiškai, kad gyventų kaip Dievo vaikas, kaip antrasis Kristus. Jis turi numirti sau, savo norams, savo instinktams, savo užgaidoms. "Jei kviečių grūdas nekris į žemę ir neapmirs, jis pasiliks vienas, o jei apmirs, jis duos gausių vaisių" (Jn 12, 25).

Štai pažvelkite į šią pigią medinę dėžę ir į mano palaikus joje. Ar matote, kiek nedaug man dabar bereikia — tik kelių lentų. Iš tikrųjų net ir to nereikėtų — pakaktų žemėje iškastos duobės. Po kiek metų iš šio kūno beliks tiktai nedidelė krūvelė dulkių. Šiandieną taip nedaug man bereikia iš to, ką pasaulis duoda. Ir jums tai tebūna priminimas.

Aš esu atsakingas visagaliam Dievui ne vien už tai, ką jums esu kalbėjęs praeityje, bet ir už šiuos paskutinius savo žodžius. Aš būsiu atsakingas už tai, ką ir kaip kalbėjau, o jūs — už tai, kaip tuos žodžius priėmėte ir pritaikėte savo kasdieniniam gyvenimui.

Šv. Paulius rašė: "Jums, broliai, aš atėjau skelbti Dievo liudijimo ne iškalbingais žodžiais ar išmintimi. Netgi buvau pasiryžęs jūsų tarpe nežinoti nieko kito, kaip tik Jėzų, ir tą nukryžiuotą. Aš buvau pas jus silpnas, virpantis iš baimės. Mano kalba ir mano skelbimas pasižymėjo ne įtikinančiais išminties žodžiais, o Dvasios ir Dievo galybės parodymu, kad jūsų tikėjimas remtųsi ne žmonių išmintimi, bet Dievo galybe" (1 Kor 2, 1-5). Šie Pauliaus žodžiai

labai taikliai tinka mano paties gyvenimui.

Kaip žmogus ir kaip kunigas noriu atsiprašyti jus už savo klaidas, savo netobulumus ir nuodėmes. Prašau prisiminti mane savo maldose. Tai padės ir man, ir jums.

Meilė, ta tikroji Dievo ir artimo meilė, yra dorybė, kuri nusitęsia į amžinybę ir tenai pasiekia pilnatvę bei tobulybę. Rašydamas šiuos žodžius, aš jaučiu turįs tos meilės nedaug ir žinau, kad turėčiau ją padidinti ir išugdyti. Betgi geriausias būdas augti meilėje yra dalinantis ja su kitais. Todėl dabar, šį iškilingą momentą, jus užtikrinu: aš nuoširdžiai myliu kiekvieną jūsų. Meilė yra tobulumo ryšys, kurio nė mirtis nenutraukia, kuris neapriojamas laiko, bet tęsiasi amžinybėje...

Aš nesakau jums *sudie*, o tik *iki pasimatymo*. Taip, mes vėl susitiksimė. Tikiuosi, kad tas susitikimas bus džiaugsmingas mums visiems. O iki to laiko — telaimina jus gerasis Viešpats!

SUNKESNIEJI KUNIGO ŠIOKIADIENIAI

A. Saulaitis, S.J.

LIETUVIO MIRTIS

Dusliai krinta Brazilijos raudoni grumtai ant pigaus karsto. Per visą kalną nesėme ši seną lietuvių ilgai ilsėtis. Dangus apsiniaukęs, lyg nežinąs, ar verkti. Ant kalnelio tyliai stovi lietuvių bažnyčia, žiūrėdama kiton pusėn. Kas bus. Viešpatie, kai visi vėl sugrįšime kasdienybę?

GĖLĖTOSE ALPINOS KAPINĖSE

Jau iš tolo viešosios kapinės net jaukiai atrodo: kapai gėlėmis apdėti. "Ten mano brolis", sako lietuvis, "o ten, amžiną atilsį, mama". Kapinės, lyg savos, kai matai lietuviškus užrašus, išblaškytus tarp japonų, portugalų, italų ir kitas poilsio vietas. Kaip gera būtų. Viešpatie, čia likti tarp išsklaidytos tautos išsklaidytų kapų. Tik po mirties kunigams skirta atskira vieta, toli nuo savųjų.

SUGRĮŽK PAS MANE

Žmonės tyliai kalbasi, lyg dėkodami Tau, Viešpatie, kad aštuoniolikmetė, visą gyvenimą lovoje paraližuota, atsiskyrė su šiuo pasauliu. Daugiau nebevargs nei ji, nei ją globojusieji artimieji. Tik motina nenustoja verkusi: "Sugrįžk, dukrele, sugrįžk pas mane".

LIETUS

Nedidelis žmonių būrelis sustoja prie kapo. Lietus persunkia visus, lyg paskutinė malda, jungianti artimuosius tomis pačiomis mintimis. Nesvarbu, kad kojos šlapios, pečiai permirkę, veidą plauna šalti lašai. O kad nesvarbūs dalykai tikrai mums būtų nesvarbūs. Viešpatie, kol dar esame gyvi.

KUNIGO MALDAKNYGĖ

Ačiū Tau, Viešpatie, už apeiginą, kurio žodžius akimis skaitau. Nenuklysta taip lengvai mintys ten, kur atsakymo beveik nėra, kur nebežinai, ką verkiantiems sakyti. Tik laikau knygelę, kaip Tavo rūbo kraštą.

PAGUNDA

Nereikėtų važiuoti ligi pat kapų. Šeima juk nesitikėjo, kad taip toli į skurdų namelį kunigas atvyks. Pačioje darbymetėje tiek valandų sugaišti mirusiam palydėti... Kad nors šie paprasti žmoneliai tiksliai valandą būtų pranešę. O jei tas žmogus būtų buvęs žymus ir turtingas, ar nebūtų man lengviau?

PASKUTINIS LIETUVIS

Padedu ir aš nešti senojo lietuvio karslą. O moterys sako: "Nyksta mūsų lietuviai, kunigėli". Tautos vilties šimtmečiai nutyla po juodo karsto dangčiu. "Gal malda portugališkai, kunigėli, lietuviškai čia beveik niekas nesupranta". Kas čia palaidos paskutinį lietuvį. Viešpatie?

SENELĖS IŠPAŽINTIS

"Jau mėnuo nuo paskutinės išpažinties. Atgailą atlikau, Komunią priėmiau. Nusidėjau Dievui šiomis nuodėmėmis. Kunigėli, man visa savaitė koją labai skauda. Negaliu ir gerai kvėpuoti. Mano duktė jau du mėnesiai manęs neaplanko. Mišioms už

vyro vėlę tik gale mėnesio galėsiu paaukoti, kai gausiu pensijos čekį. Daugiau nebeprisimenu". O Viešpatie, atleisk mums visiems, senelius užmiršusiems!

PRIE ŽVAKĖS

"Kunigėli, uždek žvakutę, aš negaliu pasiekti". Gal pusę ryto užtruko, vos judėdama, užklodama staltiesėlę, įstatydama žvakidę, paruošdama vieną degtuką. Ir visą mėnesį laukė šių kelių minučių prie Tavęs, Viešpatie, arčiau pabūti. Palieku ją tyliai prie žvakutės ir ašarų ilgai kalbėtis.

LIEPEI PAKVIESTI...

"Viešpatie, kurs per šv. Jokūbą esi pasakęs: Jei kas jūsų tarpe serga, tepakviečia kunigą ..." Švelnus aliejus paliečia daugelio metų raukšles, mintis, "Ar nuodėmė, kunigėli, norėti mirti?" — klausia senelė. Ar nuodėmė. Viešpatie, norėti būti su Tavim?

AKLOJI SENELĖ

Tolimame mieste, prieglaudoje, įpusėjusi devinton dešimtin metų akla lietuvė stipriai laiko ranką, nors kalba ne apie save, o apie kitus, ją lankiusius ir jau mirusius, apie džiaugsmą, suteiktą atnešto obuolio ar kitokio vaisiaus. Tik akys jai sudrėksta, nes žino, kad tik už metų ar dvejų vėl galėsianti sulaukti lietuvio kunigo.

GĖLĖS

Beveik pusiau susikūpinusi senelė nė karto neprasitaria. Viešpatie, ir "Tėve mūsų" mintimis teištaria. Tik stipriai paspaudžia ranką kas kartą, kai išeinu toliau per lietuvišką gėlyną.

VLADIMIRAS SOLOVJOVAS

J. Venckus, S.J.

Rusija turėjo gerų rašytojų — Dostojevskį, Tolstojų, Turgenevą, o taip pat ir puikių poetų — Puškiną, Lermontovą, bet ji negali per daug pasigirti filosofais. Gal pirmasis jų filosofas yra Vladimiras Solovjovas. Tačiau ir Solovjovą Vakarų pasaulis nelaiko tikru filosofu, nes jis nesukūrė jo-

kios filosofinės sistemos. Solovjovą galima vadinti pranašu, apaštalu, išminčium, subtiliu krikščioniu. Rusų tautai yra būdingas bruožas mesianizmas ir misticizmas. Jie turi kartais labai gerų minčių, bet vis yra linkę perdėti. Slavofilų sąjūdis yra geras, bet jis nepalieka vietos mažumoms. Vis prieina prie jų naikinimo ir persekiojimo. Rusijos pravoslavija gali didžiuotis puikiomis, meniškėmis bažnyčiomis, puošniais vienuolynais, bet ji yra labai netolerantiška kitoms tikyboms, pvz. katalikybei. Pakelti vargstantį proletariatą, įvertinti dirbančią klasę yra puiki mintis, bet jeigu proletariato laimė išperkama kitų žmonių krauju, tai viskas pavirsta tik į kerštą, neapykantą, žudymus ir mirtį.

Solovjovas kartą yra pasakęs: "Mano uždavinys yra atnaujinti pasaulį". Jis buvo pradžioje slavofilas, bet vėliau tapo kataliku, nors ir nepriėmė lotyniškų apeigų. Jis pasiliko prie slaviškų apeigų, nes jam atrodė, kad tokiu būdu pasiliks ištikimėnis Rusijai. Jis buvo didelis Vakarų Europos gerbėjas, tik ją laikė labai sumaterialėjusia, todėl norėjo būti jos gelbėtoju. Jam atrodė, kad Vakarai žmogų padarė tik viena zoologijos rūšimi (pvz. darvinizmas), jį labai nužemino, bet vis dėlto jis pripažino, kad Vakarų žmonės yra racionalūs, sukuria geras filosofines sistemas, bet už jas nėra linkę nei kentėti, nei mirti. Už idėjas, net ir svetimas (pvz. marksizmą), tik rusas gali kentėti, būti ištremtas į Sibirą ar eiti į kartuves.

SOLOVJOVO GYVENIMO BRUOŽAI

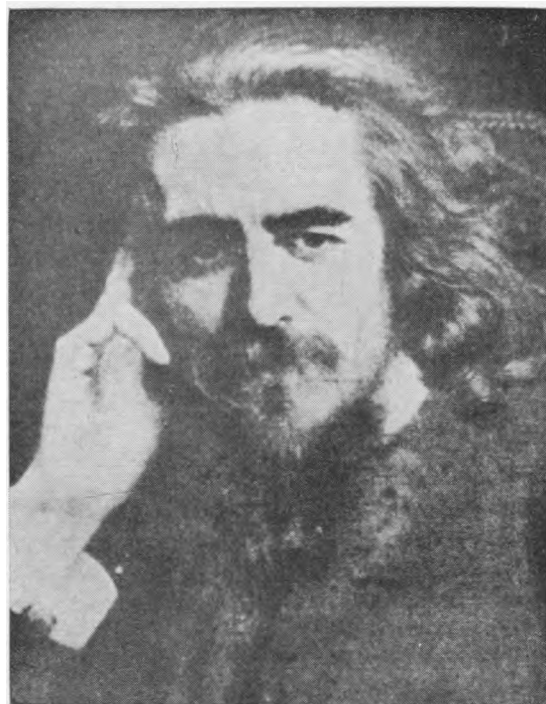
Jis gimė religingoje šeimoje 1853 m. sausio 28 d. Tautybė ir religija buvo didžiausios šeimos vertybės. Solovjovo tėvas buvo Maskvos universiteto profesorius, buvęs net ir rektorius. Jis buvo didelis mokslininkas. Parašė 29 tomų Rusijos istoriją, kuri ir šiandien yra vertinga. Motina buvo ukrainiečių ir lenkų kilmės. Ji buvo labai švelni, pasiaukojusi savo šeimai ir vyrui, kuris visuomet buvo paskendęs knygose ir maža teturėdavo laiko pabendrauti su šeima. Jie turėjo devynis vaikus. Tais laikais jaunimas neužsiiminėdavo sportu, bet

mokydavosi muzikos, kalbų, daug skaitydavo. Vladimiras, įstojęs į gimnaziją, buvo labai geras mokinys, bet be tėvo priežiūros skaitė visa, kas tik pakliūdavo. Būdamas 14 m. amžiaus, jau skaitė Kantą. Didžiausios įtakos jam turėjo filosofo ir gydytojo L. Buechnerio veikalas "Kraft und Stoff" (Jėga ir medžiaga), kur buvo skelbiamas labai grubus materializmas. Įdomu, kad šis veikalas buvo ir mūsų dr. Jono Šliupo evangelija, kurią jis visur skelbė. Tačiau Solovjovas skaitė ir kitokius veikalus. Perskaitė D. F. Strausso "Das Leben Jesu" (Jėzaus gyvenimas), taip pat ir Liudviko Renano (1823-1892), metusio kunigystę, veikalą "La Vie de Jésus" (Jėzaus gyvenimas). Renanas buvo labai mokytas. Jis buvo istorikas, archeologas, mokėjo hebraiškai, užsiėmė kasinėjimais šventojoje žemėje. Evangelijas Renanas laikė tik mitų ir pasakų knygomis. Tokių autorių knygas skaitydamas, Solovjovas tapo bedieviu, dar tebeturėdamas tik 13 metų. Jis viešai draskė ikonas (šventus paveikslus), kad parodytų savo neapykantą Dievui ir tikybai. Ateistu jis išbuvo iki 18 m. amžiaus. Vėliau į jo rankas pateko Barucho Spinozos veikalai. Spinozos (1632-1677) protėviai buvo žydai, išvaryti iš Ispanijos ir apsigyvenę Amsterdame. Spinoza sakė, kad kiekviena žemiškoji vertybė, jeigu nėra Amžinojo Kūrėjo sudievinata, yra laikina ir bevertė. Žmogus turi gyventi amžinybės šviesoje — sub specie aeternitatis. Šie žodžiai ir vienuoliškame gyvenime yra dažnai kartojami. Spinozos mintys yra subtilios, tik reikia žinoti kur sustoti, kad nepavirstum panteistu ar monistu. Solovjovas, paskaitęs Spinozą, atsisakė Buechnerio grubaus materializmo ir Strausso bei Renano Šventraščio mitologijos. Jis tapo tikinčiu krikščioniu. Skaitė Rytų Bažnyčios Tėvus, bet gerai pažinojo ir šv. Augustiną.

Įstojęs į universitetą, pradžioje trejus metus studijavo gamtos mokslus. Taip pat studijavo istoriją, norėdamas pasekti savo tėvo pėdomis. Pagaliau palinko į filosofiją. Jis parašė tezę apie Vakarų filosofijos krizę. Būdamas tik 23 metų amžiaus jau tam-

pa Maskvos universiteto profesorium. Profesoriavo tik vienerius metus, nes valdžiai nepatiko jo pažiūros. Iš profesoriaus pareigų buvo atleistas. Valdžia, nenorėdama užgauti jo tėvo, išsiunčia Solovjovą į užsienį. Jis nebuvo turistas, nesidomėjo nei gražiais Europos miestais, nei meniškais katedromis, bet užsidarė Britanijos Muziejuje Londone, studijuodamas mistiką, spiritizmą, okultizmą, kabalą (tai yra toks mokslas, kurs ieško šventose knygose kiekviename žodyje paslaptingos, giliai paslėptos reikšmės). Iš Londono Solovjovas nuvyko į Paryžių, kur susitiko su Renanu, kuris buvo sugriovęs jo tikėjimą. Vėliau pasakė, kad Renanas jam nepadaręs gero įspūdžio.

Kartą, važiuodamas į Italiją, traukinyje pirmą kartą susitiko su katalikų kunigais ir ilgiau su jais išsikalbėjo. Jam katalikų kunigai padarė didelį įspūdį, būdami inteligentiški, kultūringi ir mandagūs žmonės. Nuvyko ir į Egiptą studijuoti Rytų mistikos. Užsienyje išbuvęs apie 18 mėnesių, grįžo į Maskvą (1873 m.). Čia vėl buvo priimtas profesoriauti universitete. Bet reakcionieriška valdžia ir vėl įsikiša. Pirmiau jai nepatiko jo pažiūros į slavofilus, dabar pastebėjo, kad Solovjovas linksta į katalikybę. Valdžia jį nukelia į Petrapilį ir duoda nedidelę vietelę Švietimo ministerijoje. Čia jis pagarsėjo savo paskaitomis. Salės nesutalpindavo visų klausytojų. 1881 m. revoliucionieriai nužudė carą Aleksandrą II, kuris, lyginant su kitais carais, buvo daug geresnis — jis panaikino baudžiavą. Žmogžudžiai buvo sugauti ir nuteisti mirti. Solovjovas vieną savo paskaitą baigė šiais žodžiais: "Caras Aleksandras III turėtų dovanoti mirties bausmę žudikams". Salėje kilo triukšmas. Solovjovas suprato, kad negeriai padaręs, taip sakydamas. Rašė carui laišką, kad jis nebuvo gerai suprastas, bet vis dėlto esąs gražus krikščioniškas elgesys atleisti priešams. Visa tai pasibaigė tuo, kad valdžia jam neleido daugiau viešai skaityti paskaitų. Dabar Solovjovui nieko kito nebeliko, kaip tapti rašytoju, poetu. Valdžia cenzūravo jo knygas. Kai kurių neleido spausdinti. Tada Solovjovas



Vladimiras Solovjovas

jas pradėjo spausdinti Austrijoje ir Prancūzijoje.

SOLOVJOVO ASMENYBĖ

Solovjovas nebuvo paprastas žmogus nei savo išorine išvaizda, nei savo papročiais, nei gyvenimo būdu, o dar labiau iš kitų skyrėsi savo dvasia. Sokratas, pamatęs auksą, sakydavo, kad pasaulyje yra tiek daug kitų labai vertinamų dalykų, kurių jam visai nereikia. O Rembrandtas sakydavo, kad jis nieko blogo nematęs išeiti į gatvę su sulopytomis kelnėmis. Panašiai ir Solovjovas nesirūpino daugeliu kasdinių nereikšmingų dalykų. Jam labiausiai rūpėjo Kristus, gyvenęs įsikūnijęs žmogaus asmenyje. Jam rūpėjo Dievo karalystės skleidimas, ką kiti vadino utopija, nes su dabartiniais žmonėmis jos įvykdyti esą negalima.

Solovjovas visą gyvenimą pasiliko nevėdęs. Kartą, dar vaikas būdamas, jis pamatė nepaprastai gražią mergaitę, kuri jam padarė neišdildomą įspūdį. Jis tos mergaitės paveikslą taip išaukštino ir nu-

švietė, kad jį padarė lyg Goethes "das Ewig Weibliche" — Amžinosios moters vaizdu, kurios iš tikrųjų žemėje nėra. Ji pasidarė jam dieviškos išminties simboliu — jis ją pavadino Sofija (graikiškai *sophia* reiškia *išmintis*). Kai jame subrendo religija, tai toji gražuolė, tas dieviškos išminties simbolis jau pasidarė visai aiškus — tai buvo nekaltai pradėtoji Mergelė, Dievo Motina. Jis patyrė tris tos Sofijos mistiškas vizijas: pirmąją Maskvos universiteto koplėčioje, antrąją Londono Britanijos muziejuje, o trečiąją Egipto dykumoje. Tas tris vizijas jis aprašė, pavadindamas jas "Trimis pasimatymais". Solovjovas lyg ir girdėdavo tos Sofijos patarimus ir įsakymus. Tai turėjo jo asmeniškam gyvenimui labai didelės reikšmės.

Solovjovas buvo vegetaras. Gyveno beveik tik arbata ir daržovėmis. Tai buvo jo filosofinių principų išvados. Pagal tuos savo filosofijos principus jis kiekviename žmoguje matė Kristų. Niekad neatsakydavo elgetai išmaldos. Pamatęs elgetą kitoje gatvės pusėje, jis perbėgdavo gatvę ir atiduodavo jam kartais paskutinius savo pinigus. Dažnai jį apstodavo valkatos ir girtuokliai, prašydami pinigų. Jeigu kas Solovjovą perspėdavo, kad valkatos jį išnaudoja, tai jis atsakydavo, kad valkatos ir girtuokliai dar labiau yra pasigailėjimo verti. Pamatęs kartą elgetą, prašantį išmaldos, pasikrapštė po kišenės, bet nieko nerado, tik nosinę. Elgetai pasakė, jog nieko daugiau neturįs, tik šitą nosinę, kurią gali atiduoti, jeigu elgeta nori. Elgeta ją priėmė, priglaudė prie širdies ir sakėsi niekados tokios brangios išmaldos negavęs. Apsiverkė ir ta pačia nosine nusišluostė ašaras. Žiemą pamatęs studentą be apsiausto, jam atidavė savąjį, pasilikdamas visą žiemą be apsiausto, nes neturėjo pinigų kito nusipirkti. Miegodavęs ne lovoje, bet ant žemės. Neturėjo savo pastovaus buto, gyvendavo kokiame pigiame viešbutyje ar pas draugą, kuris iš pasigailėjimo duodavo jam kambarį. Jeigu koks rašytojas paprašydavo, kad peržiūrėtų jo rankraštį, visados priimdavo ir pataisydavo. Jis

turėjo labai gražų stilių, primenantį prancūzų rašytojus.

SOLOVJOVAS — KATALIKAS

Solovjovas ypač įdomus ir nuostabus tuo, kad, būdamas toks genialus filosofas, turėjo drąsos skelbti subediejęsiam pasauliui tokias brangias ir svarbias tiesas, kaip žmogaus amžiną paskyrimą ir tikrąjį jo išaukštinimą. Jo filosofija vadinama integraline, nes protui skelbia tiesą, širdžiai meilę, jausmams džiaugsmą. Jo krikščionybė aprėpia visas žmogaus gyvenimo formas. Jis sujungia gražion sintezėn filosofiją, teologiją ir gamtos mokslus, parodydamas, kad tarp jų nėra jokio prieštaravimo.

Solovjovas pripažino, kad yra trys pažinimo šaltiniai: tikėjimas, vaizduotė ir kūryba. Pažinti realybę arba tikrovę reikia daugiau kaip žmogaus proto, reikia Dievo, kuris tapo žmogumi. Dievas tapo žmogumi, kad žmogus pasidarytų dieviškas. Tai yra pagrindinė Solovjovo doktrinos mintis, kurią vėliau perėmė Berdiaevas. Žmogus jaučia nemirtingumo alkį, kurį reikia patenkinti; jis jaučia tiesos ir žmogiškosios tobulybės troškulį, kurį reikia numalšinti.

Solovjovas domėjosi ir pravoslavija, ir katalikybe. Katalikybe jam buvo simpatinga savo socialine veikla: ligoninėmis, prieglaudomis, našlaitynais, vaikų darželiais. Taip pat jis galvojo, kad Kristus paskyrė šv. Petrą Bažnyčios galva. O kurgi kitur galėtų būti toji galva, jei ne Romoje? Solovjovas aiškiai kaltina Konstantinopolį dėl 1054 m. įvykusios schizmos. Jis žinojo, kad yra daug rusų, perėjusių į katalikybę, daugiausia iš aukštesnių sluoksnių, kurie daugiau bendravo su prancūzais. Bet tie rusai, perėję į katalikybę, kartu priimdavo ir lotynų apeigas, tokiu būdu nutraukdavo visus ryšius su Rusijos pravoslavija. Kai kurie pravoslavai, ypač Austrijoje, perėję į katalikų tikėjimą, pasilaikydavo pravoslavų liturgiją. Ten jie turėjo politinę laisvę, o Rusijoje unitai buvo persekiojami. Solovjovas ilgai kalbėjosi su vysk. Strossmayeriu apie bažnyčių suvienijimą. Vyskupas parašė ir į Romą apie Solovjovo pastangas suvienyti bažnyčias. Popiežius Leonas

XIII, išgirdęs apie Solovjovo pastangas, ištare šiuos žodžius: "Bella cosa, ma impossibile fuor d'un miracolo" (Gražus dalykas, bet jis tegalėtų įvykti tik stebuklu). Niekas tada negalvojo, kad toks stebuklas galėtų įvykti.

Solovjovas jau seniai save laikė kataliku, nes pripažino Romos popiežių, tačiau Bažnyčios kanonai reikalavo tam tikrų ceremonijų, norint oficialiai pereiti į Katalikų Bažnyčią. Reikėjo perskaityti tikėjimo išpažinimą, atlikti išpažintį ir priimti šv. Komuniją. Solovjovas tai atliko 1896 m. Maskvoje. Į Katalikų Bažnyčią prie liudininkų jį priėmė buvęs ortodoksų kunigas, unitas.

PASKUTINĖS SOLOVJOVO DIENOS

1897 m. jis pavojingai susirgo. Pasiukvietė buvusį savo teologijos profesorių kun. Ivantsovą, nes norėjo atlikti išpažintį ir priimti Komuniją. Ivantsovas atsisakė jam suteikti sakramentus, nes žinojo, kad jis buvo perėjęs į Katalikų Bažnyčią. Prieš

mirtį Solovjovas buvo pasitraukęs į kuni-gaikščio O. N. Trubeckojų vilą Uzkoje, 30 km nuo Maskvos. Jausdamas artėjančią mirtį ir negalėdamas surasti katalikų kunigo, jis pasikvietė vietos popą, vardu Baliajevą. Pas jį atliko išpažintį ir priėmė Komuniją (Kat. Bažnyčia pripažįsta ortodoksų sakramentus). Baliajevas, aprūpinęs Solovjovą paskutiniais sakramentais, paskelbė, kad jis prieš mirtį atsisakęs katalikybės ir sugrįžęs atgal į pravoslaviją. Bet vysk. d'Herbigny, parašęs Solovjovo biografiją, titulu "Rusijos Newman", neigia, kad Solovjovas būtų atsisakęs katalikybės. Žinant visą jo galvoseną ir pasisakymus, tikrai negalima prileisti, kad jis būtų taip keitęs savo religiją, tik jis kitaip žiūrėjo į katalikybę ir į pravoslaviją, negu daugelis kitų. Jo galvosena nebuvo siaura, bet universali, ekumeniška. Jis buvo ištikinęs krikščionis. Solovjovas mirė 1900 m. rugpiučio 8 dieną.

JĖZUITAI NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

BR. KRISTANAVIČIUS, S.J.

XXI. "MISIJOS"

Perėmę "Žvaigždę" iš Šv. Kazimiero Draugijos, tėvai jėzuitai nuo 1926 m. kovo mėnesio pradėjo dėti po vieną ar dvi žinutes iš misijų kraštų, o nuo lapkričio mėn. įvedė net atskirą skyrių — "Kaip išrodo katalikų misijos". Gruodžio mėnesį tas skyrius pavadintas "Marguoju katalikų misijų pasauliu", o 1927 m. sausio numeryje — "Apie katalikų misijas stabmeldžių tarpe". Neturėdamas arba aiškaus plano, arba medžiagos, vasario mėnesį T. Andruška tą skyrių išleido, o naujasis "Žvaigždės" redaktorius T. J. Bružikas jį vėl įvedė gegužės mėnesį. Tas skyrius, pavadintas "Apie katalikų misijas", lapkričio mėnesį buvo perkrikštytas senuoju vardu — "Margasis misijų pasaulis". Jis pasiliko iki 1930 m. gruodžio numerio. Tas skyrius apimdavo 2 ar 3 puslapius ir pateikdavo daug įdomių

žinių. Skaitydami tas žinias, tikintieji mielai aukodavo misijų reikalams ir prisidėdavo prie misijų darbo. Labai norėdamas, bet negalėdamas išvažiuoti į Afrikos misijas, T. Bružikas rėmė misijų sąjūdį, kur tik galėjo.

Besišnekučiuojant jėzuitų klierikams 1930 m. rudenį poilsio metu, nežinia kuriam iš jų kilo mintis steigti misijų laikraštį. Tas planas buvo nagrinėjamas kl. J. Belecko, kl. E. Petrelevičiaus ir kitų. Pasibaigus diskusijoms, vienas klierikas nuėjo pas T. Kipą pasiteirauti, kaip jis priims tą mintį. Jis sutiko ją su entuziazmu. Paskui buvo nutarta leisti propagandinį numerį ir pavadinti jį "Naujųjų Žygių" vardu. "Naujieji Žygiai" buvo išsiųsti visiems "Žvaigždės" skaitytojams. Sekantis planuojamo žurnalo numeris T. Bružiko noru buvo pavadintas "Misijomis". Ir šis "Žvaigždės" priedas buvo išsiųstas susipažinimui visiems "Žvaigž-

dės" skaitytojams. Jo atsakinguoju redaktorium buvo paskirtas T. Bružikas, o faktinuoju — kl. Juozas Beleckas.

Pirmasis "Misijų" numeris išėjo 1930 m. gruodžio mėnesį. Žurnalas buvo didelio formato, 24 gausiai iliustruotų puslapių su kalkiniais viršeliais.

Ko siekė tėvai jėzuitai, išleisdami šį žurnalą, sako pats redaktorius pirmajame puslapyje. "Tėvai jėzuitai norėtų supažindinti visus Lietuvos katalikus su Bažnyčios reikalais misijų kraštuose. Daugiau. Jie norėtų mūsų katalikus įvesti į gyvą, veiklą darbą už Bažnyčios reikalus misijų kraštuose, jie norėtų šaukti lietuvius į vieną frontą, kad padėtume mūsų tikėjimo šviesos nešėjams tolimuose kraštuose. Kad tokios pagalbos reikia, kad lietuviai yra Bažnyčios pašaukti į tą darbą, kad lietuviai gali čia dirbti, pasistengs šis laikraštis Tamstoms parodyti. Kitos šalys tokių laikraščių turi po keletą, ir skaitytojų — dešimtis tūkstančių! Mūsų tėvynė, žinoma, dar pradeda tą darbą". Savo atsišaukimą į busimuosius "Misijų" skaitytojus klierikas J. Beleckas taip užbaigia: "Tikimės susilaukti iš Tamstų užsakymų ir paramos".

Gavę pirmą tokios rūšies žurnalą ir paraginimą jį užsisakyti, skaitytojai juo susidomėjo. Pirmajame numeryje jie rado 5 įdomius straipsnius ir 4 puslapius įvairių žinių, sugrupuotų į du skyrius: "Misijų žinios" ir "Nuotrupos". Matyt, kad jiems tas laikraštis labai patiko, nes prenumeratorių atsirado tiek daug, kad nebuvo abejones, jog laikraštis galės eiti be nuostolių. Antrame numeryje pradėta spausdinti įdomi T. E. Drouven, S.J., apysaka jaunimui — "Farmerių vaikai". Ją vertė klierikas Jonas Kidykas, S.J. Toji apysaka 1933 m. buvo išspausdinta atskira knygute. Antrasis numeris yra įdomus dar ir tuo, kad jame įdėtos misijoms aukojusiųjų pavardės. Jos užima visą smulkiais raidėmis surinktą puslapį. Pirmąjį "Misijų" numerį paruošė redaktorius, padedamas tik kl. E. Petreleivičiaus. Antrame numeryje randame 3 naujus bendradarbius: kl. J. Kidyką, G. D. ir Zenoną Danilevičių. Bet jų skaičius nuolatos augo,

ir žurnalas darėsi įvairesnis ir turiningesnis. Pirmų metų pabaigoje "Misijos" sutelkė nemažą bendradarbių būrelį, kuris aprūpino jaunąjį redaktorių įdomiais vertimais iš vokiečių ir prancūzų kalbos. Pats redaktorius, pasirašydamas tai pavarde, tai inicialais, tai Miškų Juozo slapyvardžiu, kartais užpildydavo net pusę žurnalo, nepaisant kad tuo pačiu metu Kauno Jėzuitų gimnazijoje turėdavo kas savaitę apie 20 pamokų. T. Bružikui išvykus į Ameriką, oficialiuoju "Misijų" redaktorium pasirašė T. J. Paukštys, bet laikraščio turinys ir kryptis pasiliko toji pati, nes jį vis redagavo kl. Beleckas.

Antraisiais metais "Misijos" pasipuošė nauju viršeliu ir praturtėjo nauju skyriam — "Knygos - Žurnalai". Tame skyriuje redaktorius dažniausiai davė trumpas straipsnių santraukas, imdamas žinias iš užsienyje leidžiamų misijų žurnalų. Bet pasitaikė santraukų ir iš lietuviškų žurnalų: "Saleziečių žinių", "Naujosios Romuvos", "Ryto", "Pavasario", "Tiesos Kelio" ir pan.

Nuo 1931 m. liepos - rugpiučio numerio "Misijose" įvestas juokų skyrius, dažnai pajavairintas gražiom iliustracijom. Jis buvo mėgstamas ir godžiai skaitomas.

"Misijų" žurnalą mėgo mokytojai, studentai, karininkai ir valdininkai. Jis praplėtė jų akiratį, praturtino dvasią žiniomis ir suteikė progos naudingam poilsiui. Bet 1935 m. pabaigoje prenumeratorių skaičius siekė tik 5.000.²

Tarp uoliausių redaktoriaus talkininkų randame Z. Danilevičių, K. Ulvydą, klieriką E. Simašką, A. Liauksminą, Viktorą Kropą, klieriką K. Razminą, St. Tomaševičių, mok. J. Paškevičių, V. Mankeliūną, J. Būgą, Pr. Tamošaitį, J. Mintaučkę ir keletą jėzuitų klierikų. Kai kuriuos ilgesnius vertimus J. Beleckas išleido atskiomis knygutėmis. Štai jų sąrašas:

Emest Drouven, S.J., "Farmerių vaikai". Pasakojimai iš Brazilijos užkampio. Vertė J. Kidykas, S.J. Kaunas 1933 m., 85 pusl., kaina 0,80 litai.

Celestino Testore, S.J., "Baisių raudonodžių vadas". Vertė S. Stasiškis. Kaunas 1933 m., 96 pusl., 0,80 lit.

Anton Huonder, S.J., "Nelauktas kerštas". Vieno riterio išgyvenimas. Kaunas 1935 m. Vertė K. M-tis. 89 pusi., kaina 0,80 lit.

Juozas Beleckas, S.J., "Palmių pavėsy". Kaunas 1935 m., 232 pusi., 1,00 lit.

Celestino Testore, S.J., "Tigro iltys". Kaunas 1935 m. Vertė J. Radzevičius. 131 pusi., 0,80 lit.

W. W. Wiesenbach, S.J., "Indėnų ir farapų lizde". Vertė J. M., 104 pusi., 0,80 lit.

Celestino Testore, "Tigro iltys", II dalis. Vertė J. Radzevičius ir R. Klumbys. Kaunas 1936 m., 113 pusi., 0,60 lt.

Tos gražiai išleistos knygelės buvo labai mėgstamos ir godžiai skaitomos.

Pats "Misijų" žurnalas ir jo leidiniai buvo nemažas kl. Belecko nuopelnas. Bet jam reikia priskirti dar ir kitą — misijų sąjūdį, kuris pastebimas žurnalo kronikose. Taip 1932 m. kovo mėnesį "Misijos" rašė apie "misijų sąjūdžio ženklus": "Misijų klausimu iš lėto pradeda domėtis mūsų visuomenės luomai. Dvasininkai įkūrė sau Unio Cleri misijų sąjungą. Kaip girdėti, kunigai mielai rašosi į tą sąjungą. Net "Panevėžio Balse" prieš Kalėdas tilpo viešas atsišaukimas į Panevėžio vyskupijos kunigus misijų reikalui. Telšių vyskupijoje misijų sąjūdis ima plisti ir visuomenės tarpe. Čia galima kalbėti net apie draugininį darbą, kuriam vadovauja gerb. kun. kan. Galdikas. Misijų diena visoje Lietuvoje pasižymėjo aukų rinkimu. Mūsų liaudis ir aukštesnieji luomai mielai remia misijas pinigais. Neturėdami kitų misijų sąjūdžio sričių, praktikuojame bent šitą. Kaip girdėti, atskiri asmens kalba net apie misijų sąjungos steigimą Lietuvoje ir platesniu ruožu. Manoma darbas sutvarkyti, patobulinti. Kauno studentai, taip pat, girdėti, daro žygius savo tarpe steigti misijų sekciją. Tai vis puikūs reiškiniai, pirmosios lakštutės. Tikėkimės, kad netolimoj ateity misijų sąjūdis sujungs šalių, ir visi katalikų luomai stos į vieną misijų barą, prisijungdami prie visų katalikiškų šalių misijų sąjūdžio".

Deja, tas misijų sąjūdis šalies nesujudino, nors misijoms skirti sekmadieniai buvo



Juozas Beleckas, S.J., pirmasis "Misijų" redaktorius.

gražiai švenčiami. "Misijų" žurnale suminėti sąjūdžio ženkliai (Misijos, 1932 m. 3, 10 ir 12 nr., 1934 m. 2 ir 10 nr., 1935 m. 4 nr.) yra kuklūs, bet jie liudijo apie "Misijų" redaktoriaus nuoširdžias pastangas. Tačiau jos neliko be atgarsio.

Nuo 1932 m. "Misijos" tapo Tikėjimo Platinimo Sąjungos organu Lietuvoje. Sąjungos pirmininku buvo paskirtas prel. Povilas Januševičius, o jos sekretorium kl. Juozas Beleckas. "Misijų" redakcija organizuodavo paskaitas įvairiomis misijų temomis ir rodydavo filmus apie misijų kraštus. Jų skelbimai būdavo "Misijų" žurnale, ir parapijų klebonai į juos palankiai atsielėdavo.

Pirmasis misijų būrelis buvo įsteigtas Kauno Kunigų Seminarijoje, ir eilė klierikų padėjo "Misijų" žurnalui straipsniais bei vertimais.

Norėdamas sukelti misijų sąjūdį, "Misijų" žurnalo redaktorius plačiai propaguo-

davo "misijų dienas" ir aukų rinkimą misijų kraštams. Tur būt, labiausiai pasisekusi "misijų diena" buvo atšvęsta Kauno jėzuitų bažnyčioje 1934 m. spalio 21 dieną. Ta proga vysk. Pr. Būčys laikė pamaldas rytų (rusų) apeigomis, o kl. J. Beleckas pasakė šventei pritaikytą pamokslą. Mokyt. E. Kiškis tam tikslui suorganizavo chorą, o kun. J. Vaišnora, MIC, pamokė mokinius atsakinėti vyskupui slaviškai. Tos rytų apeigų pamaldos buvo pirmos Kaune, ir tėvų jėzuitų bažnyčia buvo pilnutėlė žmonių. Pamaldose dalyvavo ir diplomatinio korpuso nariai. Kauno spauda tą įvykį paminėjo plačiai ir palankiai, išskyrus "Lietuvos Žinias", kurios į tą įvykį atsiliepė pikta. Pamaldų metu surinktos aukos buvo paskirtos Japonijos misijoms.

Šventųjų Metų (1934) proga Kauno Kunigų Seminarija suruošė Pijaus XI minėjimą ir pakvietė kl. Belecką skaityti paskaitą apie Pijų XI kaip misijų popiežių. Akademijoje dalyvavo visi seminarijos klierikai, arkivysk. J. Skvireckas ir popiežiaus nuncijus A. Arata.³

Redagavęs "Misijų" žurnalą beveik 5 metus, 1935 m. rudenį Juozas Beleckas išvyko į užsienį studijuoti teologijos ir kruopščiai bei sumaniai redaguojamą žurnalą perleido T. Romualdai Blažiui, S.J.

T. Blažys, sunaudojęs J. Belecko paliktą medžiagą, tuojau išmetė "Nuotrupų" ir juokų skyrius, bet šiaip laikėsi to paties stiliaus. Pradžioje jis parašė keletą straipsnių ir ilgesnę studiją apie "Jėzuitų valstybę" — Pietų Amerikos indėnų redukcijas, iškurtas XVII pradžioje, o paskui davė tik kitų parašytus straipsnius, daugiausia vertimus. Vertingiausieji tų straipsnių yra apie šv. Pranciškaus Ksavero gyvenimą ir Ugandos kankinius bei T. J. M. Chaumonot, S.J., apaštalavimą Kanadoje. T. Blažio redaguojamas žurnalas darėsi monotoniškas, o apie misijų sąjūdį randame tik vieną žinią, būtent, kaip Kauno Kunigų Seminarijos klierikai atšventė "Misijų dieną". Paredagavęs žurnalą 2 metus, jis perleido jį T. Antanui Bieliūnui, S.J. Beje, reikia dar pridėti, kad T. R. Blažio išleistos 2 knygos — "Tigro il-

tys" II dalis ir Balduin Rambo, S.J., "Tajo kalno didvyris" — praturtino jaunuomenės knygynus.

Jei nebūtų parašyta, kad nuo 1937 m. spalio mėn. "Misijų" redaktorium tapo T.

A. Bieliūnas, S.J., niekas nebūtų pastebėjęs, jog redakcija perėjo į kitas rankas. T. Bieliūnas akiai sekė T. Blažio pėdomis ir nieko nepakeitė. 1939 m. balandžio mėnesį "Misijų" redakciją jis perleido T. J. Paukščiu, S.J., o šis, atsidavęs "Žvaigždei" kūnu ir siela, "Misijas" redagavo kairiaja ranka ir, įvedęs "Nuotrupų" ir juokų skyrių, 1939 m. lapkričio mėnesį vėl jas gražino T. Bieliūnui. Atėjus rusams į Lietuvą, ir "Žvaigždę", ir "Misijas" ištiko tas pats likimas. To paties likimo susilaukė ir paskutiniai du jos redaktoriai: sugrižę be sveikatos iš Sibiro, jie mirė Lietuvoje.

1. 1931 m. pradžioje "Misijos" turėjo 1.500 prenumeratorių, o pabaigoje 8.000. Palyg. Kauno Historia domus 1930 m. 3 p., 1931 m. 2 p.
2. 1935 m. Kauno Historia domus, 8 p.
3. Žinios gautos iš T. J. Belecko, S.J.
4. "Misijos", 1936 m. 249 p.

Redakcijos pastaba. Ponas Pranas Nenorta, buvęs Valstybės Saugumo Departamento bendrojo skyriaus viršininkas, nesutiko su kai kuriomis mintimis straipsnyje "Provokatoriai ir sekliai" ("L.L." š.m. gegužės mėn.). Jo laišką ir straipsnio autoriaus paaiškinimą su atitaisymu įdėjome į "Atgarsių" skyrių liepos-rugpjūčio numerį. P. Nenorta ir tuo atitaisymu buvo nepatenkintas, sakydamas, kad ir ten dar ne viskas tiksliai parašyta. Jis nori, kad tas skyrelis, kur apie jį pati rašoma, būtų visai atšauktas. Redakcija, nežinodama, kaip ten iš tikrųjų buvo, p. Nenortos prašymą patenkina.

Žinokime, kad spausdintas žodis yra tautos išraiška, pagal kuria yra vertinama visa tauta, ir jog ta išraiška kartu yra kasdieninis tautos penas, nuo kurio priklauso jos moralinė ir net fizinė sveikata. Teesie mums spausdintas žodis šventas ir tegul niekas nedrįsta jo netinkamai pareikšti be atsakomybės jausmo.

St. Šalkauskis

ALKA IR JOS ATEITIS

PREL. PR. M. JURAS

Čikagoje, Jaunimo Centro rūmuose, yra Pasaulio Lietuvių Archyvas, kur yra sukrauta daug įvairios archyvinės medžiagos, o rytuose, Putname, yra Alka (Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvas), kur prel. P. Juro pastangomis yra sutelkta taip pat labai daug panašios medžiagos. Šia medžiaga jau naudojasi publicistai, rašytojai, istorikai ir įvairių sričių studentai. Prel. P. Juras parašė apie Alką straipsnį, kuris jau buvo išspausdintas kai kuriuose laikraščiuose. Jį, šiek tiek sutrumpinę, spausdiname ir "Laiškuose Lietuviams", norėdami supažindinti skaitytojus su šia didelės vertės institucija.

Redakcija

IDĖJA IR PRADŽIA

Gimiau ir augau lietuvių šeimoje, kur ne tik lietuviškos ir katalikiškos tradicijos, bet ir spausdintas lietuviškas žodis buvo labai branginamas. Mūsų šeimoje nebuvo išmetamas nė vienas laikraštis ar kalendorius, nė viena, nors ir menkiausia, knygelė.

Atvykęs Amerikon, visa to pasigedau. Amerikos lietuviai gaudavo daug lietuviškų laikraščių ir knygų, bet, perskaitę ar tik peržvelgę, viską mesdavo į šiukšlių dėžes. Man buvo skaudu, kad taip naikinama medžiaga, kuri kada nors gali būt labai naudinga. 1922 m. tapęs kunigu, galėjau užsiprenumeruoti ar nusipirkti lietuviškų leidinių ir jau turėjau savo kambarėlį jiems saugoti. Vėliau pradėjau rinkti ir visokius skelbimus, fotografijas bei plakatus.

PATALPŲ KLAUSIMAS

Klebonijos patalpos šiai archyvinei medžiagai tuoj pasidarė per ankštos. Tada aš jau buvau išitraukęs į Bostone leidžiamo "Darbininko" reikalus bei rūpesčius. Ten buvo keletas tuščių kambarių, kuriuos ir užleido mano rinkiniams. Gavus šias patalpas, mano "rinkimo aistra" dar labiau prisiplėtė. Vokietijoje gyvenanti mano sesuo vienuolė man siųsdavo laisvalaikio išaus-

tas lietuviškas juostas, stulas ir kitokius rankdarbius. Mano parapietis Pranas Bruzgulis, turėdamas tikrą dievdirbio talentą, drožinėjo visokius įrankius, rakandus ir kitokius miniatiūrinius dalykėlius. Jis viską atiduodavo mano archyvui. Įvairūs asmenys ir draugijos siūlė savo rankraščius ir jų turėtus archyvėlius. Visa tai stengiausi priimti ir priglauti Alkoje.

Turimos patalpos greitai prisipildė, bet netrukus ir jų netekau, kai "Darbininkas" persikėlė į Brooklyną. Tada Nukryžiuotojo Jėzaus seselės Brocktone man užleido jų nevartojamą namelį (buvusį garažą). Jį paskubom suremontavau, įvedžiau šildymą ir į jį perkrausčiau Alką. Po kelerių metų to namelio prireikė pačiom savininkėm. Reikėjo vėl keltis kitur. Persikėlėm į Putnamą, kur Nekalto Marijos Prasidėjimo seselės leido naudotis vieno aukšto cementiniu nameliu. Ten Alka yra ir iki šiol, nors namelis labai perkrautas, nes medžiagos jau susirinko labai daug, vien tik lietuviškų leidinių priskaičiuojama iki 40 tūkstančių egzempliorių. Taip pat yra keli šimtai leidinių apie Lietuvą svetimomis kalbomis, kelios dešimtys įvairių menininkų kūrinių, daugybė rankdarbių, drožinių ir kt. Be to, čia reikia turėti ir būtiniausių studijoms baldų bei aparatų. Tad Alkai reikalinga bent trigubai didesnė erdvė, kad ji būtų panaši į archyvą, o ne į perkrautą sandėlį.

ŽVELGIANT Į ATEITĮ

Vis dėlto erdvesnių patalpų reikalas nėra pati didžiausia Alkos problema. Svarbiausia — koks bus jos likimas, kas ja rūpinsis, kai mane Aukščiausiasis pasišauks amžinybėn?

Turiu su džiaugsmu pranešti, kad į šiuos klausimus jau surastas geras atsakymas. Alka jau yra perduota Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijai, kuri išipareigojo ją globoti, plėsti, tvarkyti. Akademijos centras yra Romoje, o Amerikoje yra keliolika jos skyrių. LKM akademija yra inkorporuo-

Zenta Tenisonaitė

MEDITACIJOS

“Kasdienės mūsų duonos duok mums...”

I

Dievas raiko duoną —
riekėmis — be saiko.
Balta ir juodą ruginę.
Ir supelėjusią bandelę
trupina tarp pirštų.
Kaip paukščiams...

Dievo stalas žalia žemė.
Dievo širdis žalia žemė.
O pasaulis šiandien alkanas.
Rytoj išbadėjęs...
Dievas dalina duoną dosniai —
visiems — ne kiekvienam...

II

“Ir atleisk mums mūsų kaltes...”

Valgome druską be duonos.
Be vandens.
Kas pagirdys trokštantį...
Vynuogynų nėra.
Dievo ašaros sūrios...

Kas palaidos mirusį
ir uždegs vaškinę žvakę...
Žemė kietas stiklas
ir ugniakalnių lava vis teka į jūrą.
Kas pagirdys trokštantį,
be vandens...
Dievo ašaros sūri druska...

III

“Teesie Tavo valia...”

Ažuolo lapų vainiką pinsiu.
Išdabinsiu namus
pinavijų arabeskais.
Patiesiu gėlių girliandų kilimą.
Dievas yra mano svečias.

Siela kupina gintarinio,
putojančio džiaugsmo.
Džiaugsmas liejasi pro taurės kraštus.
Plečiasi kaip rožinis gaisras.
Dievas yra mano svečias
šiandien...

ta Amerikoje — Connecticut valstybėje, kaip "non-profit" organizacija. Tad svarbu žinoti tiems, kurie nori Alką paremti, nes jie savo auką gali nusirašyti nuo mokesčių.

Alkos reikalams LKMA yra jau sudariusi ir direktoriatą. Pasiskirstęs pareigomis ir nužymėjęs savo veiklos gaires, direktoriatas tikriausiai pats prabils į visuomenę ir paskelbs savo sąstatą. Daugumas direktorių lietuviams bus gerai pažįstami. Aš norėčiau pristatyti tik vieną jų — dr. Joną Cadzow, kuris gal ne visiems lietuviams yra pažįstamas. Jis yra Kent State universiteto istorijos profesorius. Jo motina yra Amerikoje gimusi lietuvaitė, o tėvas nelietuvis. Šeimoje lietuvių kalba nevartojama, bet su prof. Cadzow galima susikalbėti lietuviškai. Savo dizertacijai jis pasirinko temą "Trečioji Lietuvos Duma". Savo darbui medžiagą rinko Alkoje, tam tikslui

per porą metų paaukodamas bent po dvi ar tris savo atostogų savaites. Jis Alką ne tik pamilo, bet jaučias ir pasididžiavimą, kad lietuvių kultūra tokia turtinga, kad jis — lietuvis. Taip pat jis rūpinasi, kad Kent universitete būtų įvesta lietuvių kalbos kursas, kad būtų skiriama stipendija lietuviui studentui, kad universiteto bibliotekoje būtų lietuvių kalbos skyrius. Mus turėtų stebinti jo patriotiškumas.

Džiugu taip pat prisiminti, kad Alka jau susidomėjo ir į ją kreipiasi ne tik paskiri asmenys, bet net ir universitetai, bibliotekos ir kitos institucijos. Alka — mano brangusis kūdikis, kuriuo besirūpindamas, kartais pamiršdavau kitus savo asmeniškumus. Dėl to kai kas mane net pašiepavo, bet daugelis suprato, atjautė, padėjo. Pašiepavus jau seniai pamiršau, o padėjusius nuolat prisimenu ir jiems esu nuoširdžiai dėkingas.



Kodėl vaikas blogai mokosi?

Gyd. Elena Želvytė

Tėvus ir mokytojus dažnai neramina klausimas, kodėl vaikai blogai mokosi? Juk beveik kiekvienoje mokykloje ir kiekvienoje klasėje yra nepažangių mokinių.

Vaikas gali blogai mokytis dėl įvairių priežasčių. Dažna blogo mokymosi priežastis yra nepakankama vaiko priežiūra ir jo paties nenoras mokytis. Tačiau net ir šiuo atveju reikia išsiaiškinti, kodėl vaikas nesimoko, kokia jo vidaus organų ir psichinė būseną.

Viena iš būtinų prielaidų normaliai mokytis yra vaiko intelektas. Intelektu plačiau šio žodžio prasme suprantama visa pažintinė žmogaus veikla, siauresne — mąstymas. Yra keletas prielaidų, kurios būtinos normalaus intelekto formavimuisi — tai atmintis, dėmesys, psichinis darbingumas, žinių atsarga ir sugebėjimas jas pritaikyti.

Be atminties negali būti intelekto. Ypač svarbu ne mechaninė atmintis, o vaiko sugebėjimas pasirinktinai įsiminti tai, kas svarbiausia, ir prisiminti tada, kada to reikia.

DĖMESYS — bet kurios veiklos pagrindas. Jis būna pasyvus ir aktyvus. Intelekto formavimuisi svarbu aktyvus dėmesys — sugebėjimas tikslingai, valios pastangų dėka klausyti ir suprasti tai, kas būtina ir reikalinga. Tik palaipsniui formuojasi vaikų aktyvus dėmesys. Kuo mažesnis vaikas, tuo sunkiau sukoncentruoti jo dėmesį. Esant protiniam atsilikimui, aktyvus dėmesys formuojasi ypač lėtai, ir tokie vaikai negali

susikaupti. Tai jiems trukdo įsisavinti naujas žinias. Todėl labai svarbu ugdyti vaiko dėmesį, priverčiant jį ilgesnį laiką užsiimti kad ir nelabai įdomiu darbu.

Ne mažiau svarbus intelekto formavimuisi ir PSICHINIS DARBINGUMAS. Jei vaikas dažnai serga, yra nusilpęs, greit pavargsta nuo protinio įtempimo, tai, be abejo, trukdo naujų žinių įsisavinimui ir protiniam vystymuisi.

Suprantama, kad nukentėjus nors vienai iš šių intelekto prielaidų, sutrinka psichinis vaiko vystymasis. O atmintis, dėmesys ir psichinis darbingumas nukenčia ne tik silpnaprotybės atvejais, bet ir esant kitiems susirgimams. Įvairūs infekciniai susirgimai, gimdymo trauma ir traumos pirmais gyvenimo metais, dažnos, viena po kitos sekančios anginos, plaučių uždegimai ir kitos ligos gali nusilpninti vaiko nervų sistemą ilgesniam laikui, dėl to atsiranda liekamieji nervų sistemos pakenkimo reiškiniai. Toks vaikas, pradėjęs lankyti mokyklą, fiziškai atrodo sveikas, tačiau blogai mokosi, ypač žemesnėse klasėse. Dažnai pakinta ir šių vaikų elgesys, jie būna grubūs, irzlūs, nekantrūs, greit pavargsta, nesukaupia dėmesio. Vaikui augant, palaipsniui nyksta liekamieji nervų sistemos pakenkimo reiškiniai, ir vyresnėse klasėse šie vaikai gali pradėti geriau mokytis. Tačiau dažnai į šiuos vaikus kreipiamas per mažas dėmesys, jie nepakankamai gydomi, o dažnai tėvai iš viso nesikreipia į gy-



Jonas Rimša

Tahitietčių dirbtuvėje

dytojus. Negydant ir individualiai nederbant su šiais vaikais, jų žinių bagažas vis labiau atsilieka nuo bendraamžių žinių, ir iš pirmo žvilgsnio šie vaikai primena atsilikusius protu. Todėl labai svarbu, kad vaikai su liekamaisiais nervų sistemos pakankimo reiškiniais būtų tinkamai gydomi, mokomi ir auklėjami. Tai galima pasiekti tik tėvų, gydytojų ir mokytojų bendromis pastangomis.

Kitos vaikų blogo mokymosi priežastys gali būti įvairūs chroniški susirgimai. Tai skrandžio, kepenų, širdies ligos, dažnos anginos, plaučių uždegimai, reumatas. Kiekvienas šių susirgimų dažnai lydimas nervų sistemos nusilpimo, kuris pasireiškia greitu nuovargiu, atminties susilpnėjimu, negalėjimu sukaupti dėmesį. Pagerėjus vaiko sveikatai, dažniausiai pagerėja ir pažangumas. Labai svarbu laiku gydyti vidaus organų susirgimus, kurie silpnina nervų sis-

temą. Neretai dėl nuolatinių nesėkmių moksle vaikas praranda norą mokytis. Be to, blogi pažymiai nuolatos traumuoja vaiko psichiką. Dėl to gali susiformuoti liguota vaiko asmenybė. Jis pasidaro irzlus, blogos nuotaikos, viskuo nepatenkintas, dažnai skundžiasi skausmais vienoje ar kitoje kūno vietoje, nors, nuodugniai ištyrus, vidaus organų susirgimų nerandama.

Dalis vaikų vystosi lėtai, būna "vaikiškesni", negu kiti jų amžiaus vaikai, ir vadinami infantiliškais. Kai jų draugai jau jaučia pareigą, supranta, kad reikia mokytis, tai šiems vaikams rūpi tik žaidimai. Jie visai nenori dirbti, sėdėti prie knygų, nesiklauso mokytojų aiškinimo, nenoriai ruošia pamokas. Tik didelių mokytojų ir tėvų pastangų dėka infantilai patenkinamai mokosi pirmose klasėse. Labai svarbu vaikus infantilus laikyti tvirtose rankose. Tėvai turi būti jiems autoritetas, pavyzdys. Didesnė

dalį šių vaikų, jei buvo teisingai mokomi ir auklėjami, užauga sveikais žmonėmis. Sunkesniais atvejais, kai ryškesni intelekto ir elgesio sutrikimai, šiuos vaikus tenka mokyti pagal specialią programą.

Tik palyginti nedidelė dalis blogai besimokančių vaikų yra silpnapročiai. Silpnaprotybė būna įgimta ir įgyta.

Įgimtos silpnaprotybės priežastis būna įvairūs kenksmingi faktoriai nėštumo metu ir pirmais vaiko gyvenimo metais. Tai gali būti nėštumo metu motinos persirgtos ligos, gimdymo trauma, įvairūs susirgimai, kuriais vaikas perseraga pirmais gyvenimo metais. Dalis įgimtų silpnaprotybių yra paveldimos. Todėl patartina, kad tėvai jau turintys vieną silpnaprotybę vaiką, bei jų ar-

timi giminės, ruošdamiesi turėti daugiau palikuonių, konsultuotųsi genetinėse konsultacijose arba pasitartų su psichiatrais arba neuropatologais.

Silpnaprotybė gali būti ir įgimta gyvenimo eigoje — dementia. Ji būna po galvos traumų, smegenų infekcijų, sergant vaikui epilepsija ar kitais psichiniais susirgimais. Šiuo atveju vaikas iš mažens vystosi normaliai ir tik susirgus sutrinka jo psichinis vystymasis. Mokymo ir auklėjimo taktika tiek įgimtų, tiek įgytų silpnaprotybių atvejais priklauso nuo protinio atsilikimo laipsnio.

Silpnaprotybių laipsnis įvairus. Dalis vaikų visai nekalba, nesugeba apsitarnauti ir reikalingi pastovios priežiūros. Šie vaikai



Jonas Rimša
Pajūryje



Jonas Rimša

Vaisių nešėjas

nemokytini. Tačiau daugumas protiškai atsilikusių — debilai, kurių protinis atsilikimas ne toks didelis. Šie vaikai, nors ir pavėluotai, išmoksta kalbėti, rašyti, skaityti, skaičiuoti, įsisavina nesudėtingas profesijas. Tačiau jų protinio vystymosi galimybės ribotos ir nesiekia normos.

Silpnaprotybių atvejais visų pirma nukenčia pats intelektas — vaiko mąstymas. Kartu nukenčia dėmesys, atmintis, darbingumas. Protiškai atsilikusių vaikų žodynas ir žinių atsarga ribota. Šių vaikų elgesys nevienodas. Vieni būna ramūs, paklusnūs, darbštūs, stengiasi mokytis. Kiti — dirglūs, irzlūs, greit pavargsta, nuolat pažeidžia drausmę.

Kadangi protiškai atsilikę vaikai nesugeba įsisavinti mokyklų programos, tai mokosi pagal specialią pagalbinių mokyklų programą. Dažnai tėvai neigiamai žiūri į pagalbines mokyklas ir nenori, kad joje

mokytųsi jų vaikas. Jie nepagalvoja, kad šiuo atveju kaip tik nukenčia jų vaikas, iš kurio reikalaujama daugiau, negu jis sugeba. Reikia nepamiršti, kad pagalbinėse mokyklose dirba turintys specialų išsilavinimą pedagogai - defektologai, kurie gerai žino protiškai atsilikusių vaikų ypatybes. Pagalbinėse mokyklose taisomi kalbos defektai, plečiama ir turtinama žodžių atsarga, vystomas dėmesys, atmintis, mąstymas. Pasiukojančio pedagogų - defektologų darbo dėka šie vaikai įsigyja nesudėtingą profesiją, įsijungia į visuomenės gyvenimą.

Tačiau pagalbinės mokyklos įsteigtos ne tam, kad į jas būtų pervedami vaikai, kurie pagal psichinę sveikatos būklę neturi jose mokytis. Nepateisinamos kai kurių mokytojų tendencijos visus blogai besimokančius vaikus laikyti atsilikusiais. Kai vaikas blogai mokosi, jis turi būti visapusiškai ištiriamas. Visų pirma reikia pagalvoti apie

čia minėtus laikinus intelekto sutrikimus. Šie sutrikimai turi būti šalinami masinėse mokyklose. Ir tik tada, kai esame visiškai įsitikinę, kad vaiko blogo mokymosi priežastis yra protinis atsilikimas, tikslinga jį pervesti į pagalbines mokyklas. Galutinai šį klausimą sprendžia speciali gydytojų ir pedagogų komisija.

Jei vaikas blogai mokosi, tėvai ir mokytojai neturi nuleisti rankų ir palikti vaiko likimo valiai. Tinkamai parinktas gydymas, mokymo ir auklėjimo būdai daugeliu atvejų duoda teigiamus rezultatus.

Nereikia pamiršti ir režimo, vengti nervų sistemos pervargimo. Vaikas turi pakenkamai miegoti, būti gryname ore, valgyti racionalų ir vitaminingą maistą. Jokiu būdu negalima besimokantį vaiką nuo ryto iki vakaro laikyti prie knygų, bausti už blogus pažymius. Tuo mes dar labiau išsekiname ir taip jau pakenktą vaiko nervų sistemą ir jokių teigiamų rezultatų nepasiekiame. Namų aplinka turi būti maksimaliai rami, tėvai neturi rodyti vaikui nepasitenkinimo, turi kantriai padėti jam ruošti pamokas ir reikalauti iš vaiko pagal jo sugebėjimus. Net ir tuo atveju, kai tėvai įsitikinę, kad jų vaikas blogai mokosi todėl, kad tingi mokytis, parodyti vaiką gydytojui specialistui. Nereti atvejai, kai tėvai neobjektyvūs ir nepastebi, kad jų vaikas protiškai atsilikęs. Mokyklų programos pritaikytos vidutinių gabumų vaikams, ir net nežymus atsilikimas, kuris tėvų kartais nepastebimas, gali sudaryti prielaidas vaiko nepažangumui.

Tenka sutikti ir tokių tėvų, kurie kaltina mokyklą, visuomenę, kaimynus, o nepagalvoja, ar jie patys padarė viską, kad jų vaikas gerai mokytųsi. Namų aplinka, tėvų tarpusavio santykiai, buitinės sąlygos turi didelės reikšmės vaiko mokymuisi. Tėvų girtavimas, dažni pobūviai ir skandalai išsekina vaiko nervų sistemą, dažnai sutrinka šių vaikų elgesys, formuojasi ligistas charakteris. Vaikai nenori mokytis, nebeklauso praradusių jų akyse autoritetą tėvų, pradeda bėgti iš pamokų ir namų. Tolesnis jų auklėjimas ir mokymas labai

sunkus: nebūdami protiškai atsilikę, šie vaikai papildo nepažangių mokinių gretas.

Jei norite, kad jūsų vaikas būtų sveikas, gerai mokytųsi, sudarykite jam normalias darbo ir poilsio sąlygas, protingai mylėkite savo vaiką, iš mažens bendraukite su juo, suteikite jam visas galimybes lavintis. Jei pastebėjote, kad jūsų vaikas atsilieka, ilgai nekalba arba kalba neaiškiai, viską pradeda daryti vėliau, negu kiti normalūs jo amžiaus vaikai, nelaukite, galvodami, kad vaikas išaugs ir viskas savaime susitvarkys. Tik laiku pradėtas gydymas duoda teigiamų rezultatų. Lengvas nervų sistemos sutrikimas gali būti išgydytas dar priešmokykliniame amžiuje. Tėvai neturi pamiršti, kad vaikas turės lankyti mokyklą, ir reikia mokyti jį sukaupti dėmesį, ilgesnį laiką dirbti kokį nors darbą.

ABORTŲ PROBLEMA KANADOJE

J. Vaičeliūnas

Po antrojo pasaulinio karo žmonių moralė labai krito. Dalis ir tikinčiųjų mažai bekreipia dėmesį į Dievo duotus įsakymus, o daugiau vadovaujasi savo norais. Tiesa, jie nėra ateistai, dar atlieka religines pareigas, bet Dievo įsakymams jie nėra jautrūs.

Sumenkėjo jaunimo auklėjimas šeimoje, o viešose mokyklose auklėjimo visai nėra. Dalis jaunimo atsirado hipių eilėse, o kai kurie — jų įtakoje. Moralinis kritimas daug jaunų mergaičių pastato į labai nemalonią padėtį — jos tampa nėščios. Dažnai šiais atvejais jos griebiasi aborto.

Kanadoje 1972 m. buvo padaryta apie 39.000 abortų, kurių 6000 legalių, padarytų Niujorke. Tenai negimusių kūdikių žudymą savo parašu patvirtino dabartinis JAV viceprezidentas, kai jis buvo tos valstybės gubernatorius.

Nelegalius abortus daro nesažiningi gydytojai ir įvairūs šundaktariai, tarp kurių yra daug moterų. Pagal Kanados įstatymus, abortą galima padaryti, norint išgelbėti

motinos gyvybę. Tai sprendžia 3-jų gydytojų komisija.

Už nelegalius abortus Kanadoje baudžiama, bet baudos mažos, nes, pvz. pagal Kvebeko provincijos įstatymus, už abortus nubaustieji po savaitės kitos išeidavo iš kalėjimo. Kanados abortų karalius arba šių laikų Erodas yra Dr. H. Morgentaler, padaręs per 6.000 abortų ir uždirbęs per milijoną dolerių. Į teisingumo rankas jis pateko už paskutinį abortą, padarytą vienai studentei. Jis buvo nubaustas 18 mėnesių kalėjimo, bet už 25.000 dolerių užstatą iš kalėjimo išleistas. Jis teismo sprendimu nepatenkintas ir kreipiasi į Kanados Vyriausiąją teisimą.

Morgentaler norėjo išvykti į Amsterdamą įvyksiantį humanistų kongresą. Ar tame kongrese dalyvaus visi tokie humanistai, kaip Morgentaler — nežinia. Kokius sprendimus gali padaryti humanistų kongresas, kai jo atstovų tarpe gali būti daug žmogžudžių. Teismas Morgentalerio į tą kongresą neišleido.

Kanadoje už vieną žmogžudystę nuskaltėlis dažniausiai baudžiamas iki gyvos galvos kalėjimo, o už 6.000 nužudytų negimusių kūdikių Morgentaler gavo tik 18 mėnesių arba po 2 valandas kalėjimo už vieno kūdikio nužudymą. Gyvybė yra gyvybė, ar žmogus nužudytas 30-60 metų amžiaus ar dar negimęs. Jei Morgentaler būtų griežtai nubaustas už pirmąjį abortą, jis nebūtų išskerdęs pusės "divizijos" negimusių kūdikių. Vokietijoje 6.000 žydų, tur būt, nėra nužudęs joks pavienis nasis. Morgentaler labai pergyveno dėl savo gyvybės, kai jis buvo Auschwitzo kacetė. Jo gyvybė jam buvo labai brangi, o kitų žmonių gyvybių jis nevertina.

Katalikų Bažnyčia mus moko, kad žmogus turi sielą nuo jo gyvybės išsižiebimo. Dabartinis Kanados teisingumo ministeris O. Lang spaudos konferencijoje pasakė, kad įstatymas saugo gimusio kūdikio gyvybę, bet saugo ir negimusio. Juk čia yra tas pats kūdikis. Nuostabu, kad Kanadoje net viešai už abortus daugiau pasisako moterys, o prieš — vyrai. Kanados hipės

šaukia: "Mes turime teisę į savo kūną!" Vienas kanadietis į tą šauksmą atsako: "Moteris turi teisę į savo kūną iki ji tampa nėščia. Kai joje atsiranda naujas kūnas, atsiranda ir naujas jo savininkas. Moteris į tą kūną teisių neturi. Motinai jos kūdikis yra prieš gimimą ir po gimimo. Jei motina nužudo savo kūdikį, ji turi atsakyti teisme. Teisme turi atsakyti ir tas asmuo, kurs jai padėjo jos kūdikį nužudyti".

Morgentaler giriasi, kad jis iš normalios gydytojo praktikos perejo į šeimos planavimo specialybę. Tik jis tą šeimos planavimą pavėluoja. Pas jį patarimų gauti turėtų ateiti dar ne nėščios moterys. Bet tokių pacientų jis mažai turėtų, o nėščių — šimtai. Abortas, užtrunkas 5 minutes, — 200 dolerių. Vienas kanadietis sako: "Išrinktosios tautos vaikai pasirenka pelningiausius verslus, nežiūrėdami Dievo įsakymų nei žmonių moralės". Morgentaler sako, kodėl jis daro abortus: "Tik vienas kelias — ignoruoti įstatymą".

Nors Morgentaler dar nežino, kaip baigsis jo byla Vyr. teisme, jis planuoja tapti kitų gydytojų instruktorium ir mokyti juos jo išrasto šeimos planavimo metodo — abortų. Išėitų, kad jis ir ateityje nenumato laikytis Kanados įstatymų. Taip pat jis norėtų pasidaryti Jungtinių Tautų vyr. gydytoju, kurs tvarkytų pasaulio žmonių prieauglį pagal jo metodą — abortus. Jam patekti į Jungtines Tautas sunkumų nebūtų, nes toje institucijoje du trečdaliai tarnautojų yra jo tautiečiai.

Kanados mokesčių inspekcija iš Morgentaler reikalauja 350.000 dolerių nesumokėtų valstybinių mokesčių. Kvebeko provincijos valstybinių mokesčių pareigūnai, pagal Morgentaler įstaigoje padarytus patikrinimus, sako, kad jis abortų padaręs apie 7.000 (G.M. 1974.IX.14, 11 p.).

Kanados vyriausybė laikosi parlamento paskelbto įstatymo — abortai draudžiami. Bet, kaip matome, baudmės už abortus mažos. Kaip išsispręs abortų problema Kanadoje — nežinia. Jei vyriausybė nekapituolios prieš hipius ar panašius asmenis, abortai liks uždrausti. Jei vyriausybė ir par-

lementas kapituluotų, tuo reikalu tektų išleisti naują įstatymą — negimusius kūdikius leidžiama žudyti. O žudosi daugiausia baltoji rasė, kurios narių skaičius ir taip tesudaro apie 25% visos žmonijos.

Kai mums šešiasdešimt. . .

E. Jankuvienė

Kai mums tiek metų, galvojame, kad savo dalį iš gyvenimo pasiėmėme, o dabar turime arba auginti anūkus, arba vaikščioti pas gydytojus ir skųstis jiems, kad ir čia skauda, ir ten gelia, ir miegas neateina. Mes gydome, geriam vaistus, o susitikusios su vienmetėmis — tik skundžiamės. Ar ne?

O namuose su vyrais kalbamės irgi apie ligas — savo ir jo. Kalbos vienodos, pilkos, ir gyvenimas, atrodo, be prošvaistės. Tokios nuotaikos apimtos, mes daug ko nepastebim.

Užimta savimi, savo buvusiomis, esamomis ir būsimomis ligomis, aš su savo pažįstamomis apie kitus reikalus kalbėdavau prabėgom. Ir štai vieną dieną pas mane užėjo buvusi bendradarbė, kuri, kaip ir aš, — pensininkė. Tai, ką ji man papasakojo — staiga išgydė mane nuo ligų, mano veidai pradėjo degti, kraujas jaunatviškai cirkuliuoti iš susijaudinimo.

Jos vyras dirba ir dažnai būna komandiruotėse, jis 62 metų, taigi, dvejais metais už ją vyresnis. Prieš metus jo stalčiuje ji atrado paslėptus laiškus — meilės laiškus, iš kurių sužinojo, kad jos varžovė gyvena viename iš miestų, kur jis dažniausiai vyksta. Sužinojo, kad toji yra žymiai jaunesnė už ją ir jos vyrą. Laiškai pasirašyti "Tavo". Jie buvo išimti iš vokų, matyt, daug, labai daug kartų skaityti. Įsikarščiovusi ji parodė tuos laiškus vyrui. Po 35 bendro gyvenimo metų jis pirmą kartą pavartojo jėgą, užlaužė rankas, norėjo tuos laiškus ištraukti. Ji rėkusi, kad nuneš į darbovietę, kad parodys vaikams. Laiškus jai pavyko išsaugoti, nors jie smarkiai nukentėjo. Jis įspėjo: jei ji ką nors pasakys darbovietėje (jis užima gan aukštą postą) arba praneš

vaikams, kurie gyvena atskirai, jis paliks ją ir išeis pas aną moterį.

Ir štai jau visus metus mano bendradarbė tylėjo, kentėjo, žinodama, kad jis važinėja ten, pas tą, kuri jį supranta ir užjaučia. Jis niekad negrįždavo iš komandiruotės šeštadieniais ir sekmadieniais. Šventėms irgi pasilikdavo tame mieste. O ji žinojo tik miesto pavadinimą ir tos mylimos ir mylinčios "vardą" — "Tavo". Nebegalėdama ištverti, atėjo pas mane. Ką aš galėjau jai patarti? Mes kartu paverkėme. Mintyse aš jai rėkte rėkiau, — išeik, išeik tu, išeik pirma, negyvenk amžinoje baimėje, nusižeminusi, nes ji kiekvieną kartą jam sugrįžus iškratydavo jo kišenes, apuostydavo, taip, apuostydavo švarką, marškinius, gal užuos kvėpalų kvapą, gal pamatys plauką. Ji verkdamas kartojo, — aš dar niekad jo taip nemylėjau, kaip dabar...

Kitą atvejį man papasakojo pažįstama, kuri gyvena viename bute su vyresnių žmonių šeima. Vienu metu ji pastebėjo, kad kaimynas vėlai grįžta, girdėjo, kaip jis garsiai žmonai skųsdavosi, esą, darbai jį taip užgriuve, kad reikia iki paryčių dirbti. Tie žmonės gyveno vieni du — duktė ištekejusi, žmona — pensininkė, vyras dar dirba. Jam 65, žmonai 62 ar 61. Paskui mano pažįstama negirdėjo nė žodžio, nors žinojo, kad jie abu namie. Kaimynė aiškino, kad vyras daug dirba, nuvargsta ir grįžęs miega, niekur nebeina su ja. Vėliau ji išvarė savo senį, nes jis susirado 45 metų našlę. Išmetė jo drabužius, knygas, baltinius, rėkdama ir verkdamas. Jis susirinko, ir vargšas, išvartas, išguitas, nuėjo ieškoti paguodos pas jaunesnę, švelnesnę, kuri jį suprato, priglaudė ir po skyrybų bylos užregistravo savo santuoką su juo.

Kai aš abi šias istorijas pradėjau pasakoti savo vyrui, jis nenorom klausėsi ir pasakė, kad tokie dalykai domina "tik jus, moteris". Vyrams, esą, tokie niekai nerūpi — "kas, kaip, su kuo ir kodėl". Patarė man eiti dirbti, tada nebūsią laiko gaudyti gandų.

Ir štai vieną vakarą jis grįžo iš darbo žymiai vėliau, "su kvapeliu", pasakė man,



Motinos laiškas dukrai

Aš tave visko mokiau. Ne, ne tada, kai man sekėsi, man, tur būt, niekad ir nesi-sekė, bet tada, kai viena pasislėpusi rau-dojau.

Tada tariau tau: būk nepriklausoma ir savarankiška. O tai reiškė — turėk profe-siją, kilk karjeros laiptais, būk darbe ger-biama ir vertinama, — ir tu padėties vieš-pats. Tau nereikės laukti malonės iš vyro. Jis tavęs nežemins, nepaliks, jūs būsite ly-giaverčiai partneriai. Negalima tapti lėle, žaisliuku vyro namuose. Žaisliukai greitai įkyri.

Po to, ko aš mokiau tave po to? Nepri-simeni? Man atrodo, visuomeniškumo. Pa-ti, užsikasusi namuose ir valandai iš jų iš-

trūkusi, skubėjau tave mokyti: neužsidaryk tarp keturių sienų, neišpūsk savo šeimos rūpesčių, pasižiūrėk, kaip gyvena žmonės, kuo gyvena žmonės, — visos tavo proble-mos pasidarys mažutės ir juokingos. Išeik iš namų, — kiek daug žavesio visuomeni-nėje veikloje, žmonės, net patys seniausi, išeina ir visi būryje šoka, dainuoja, keliau-ja. Drauge džiaugiasi, drauge sprendžia savo buities problemas. Pakeliui, tur būt, dar miesčioniškumu baidžiau. Šaukiau, ne-apsiversk daiktais, nesusitverk daiktų kul-to, tegul neužgožia daiktai žmonių, netapk jų vergė. Geriau duok akims ir ausims pe-no. Ieškok grožio ten, kur po spalvų, linijų, garsų šifrais jis tau kaip paslaptis guli.

kad buvo su mūsų bendru pažįstamu — irgi daugiau kaip šešiasdešimties — bare "aplaistyti" naujo gyvenimo. Pažįstamas jau trys mėnesiai gyvena pas kitą, žymiai jaunesnę žmoną. Senoji pasirodė esanti irzli, nervinga, o jis nori ramybės, švelnu-mo ir supratimo. Pasakoja vyras ir vis kažkaip keistai į mane žvilgčioja, tarsi tik dabar pamatė žilus plaukus, atidžiai apžiū-rinėjo raukšles, spoksojo į mano kaklą, ran-kas. .. Paskui priėjo prie veidrodžio, ir aš išgirdau:

— Hm, hm, mano galvoje žymiai ma-žiau žilų plaukų, negu Juliaus. Pasirodo, moka žmogus gyventi...

Pagalvojau, kad blogai išgirdau, ir to-liau aimanuoju, dūsauju dėl draugų trage-dijos. Bet manasis nebe norėjo manęs klausyti. Jis pasakė, kad toks yra realus gyve-

nimas, kodėl nepagyvenus su jauna, ir kad nėra čia ko aimanuoti ir stebėtis, lyg jau-niklei. Aš suglumau.

Ir dabar mano vyras, eidamas į darbą, ilgiau stovi prieš veidrodį, atidžiau renkasi marškinius ir derina kaklaraištį, ilgiau bliz-gina batus, išeina švilpaudamas, grįžta niūniuodamas.

O aš? Ką man daryti? Pas kurią kaimy-nę ar pažįstamą bėgti? Ne, aš nelauksiu užuojautos, neisiu skųstis. Visus savo tam-sius apdarus išėmiau iš spintos, juos atiduo-siu labdarai, pati eisiu apsipirkti žydrų, pastelinių spalvų drabužių, susitarsiu su grožio salionu, rytoj eisiu atjauninti veido, nudažyti plaukus. Tegu jaunos būna žilos, o mes, šešiasdešimtmetės, turim būti jau-nesnės už jaunas. O gal pakviesti savo se-nuką kur į restoraną pašokti? O kodėl ne?!

Po to, tur būt, mokiau gerumo. Kai buvau pati pikta, neteisinga, grubi ir storžievė, kai kentėjau, bet neprivėčiau savo kvailio, ambicingo "aš" palenkti už sprando ir priversti atsiprašyti, sakiau tau, — būk švelni, atlaidi. Dažniau šypsokis ir skleisk švelnumą. Žmonėms. Visiems, kurie greta tavęs. Mylėk visus.

Ir kaip atsitiko, kad paties svarbiausio tau nepasakiau?

Į virtuvę tavęs nestūmiau, pati jos nenėčiau, galvojau, kad be jos išsiversim.

Per tiek metų tu turėjai labai daug ko išmokti. Laukiau, tu didelėmis vaikiškomis raidėmis parašysi — laiminga. Deja, deja. Bėga metai, o tu tik skundiesi, skundiesi, skundiesi. Priklausomai nuo tavo amžiaus, energijos, išsilavinimo, poreikių, visuomeninės padėties.

Ši kartą man atrodo, kad tu kažką apgaudinėjai. Jeigu tik mane, gerai, bet greičiausiai pati save. Pati nesuvokdama, tik nuo kažko gindamasi, nesąmoningai. Bet jeigu tu nekoketuoji su manim, tai kur aš buvau, kad *paties svarbiausio* tau būsiu nepasakiusi. Man atrodė, kad tai gyvena kiekvienoje iš mūsų, egzistuoja natūraliai, kaip oras ir vanduo gamtoje. Kad mes tik tokios ir esame. Pasirodo, kažkas iškreipė tavo sveiką prigimtį, o gal net tavo motinos ar senelės. Ilgus metus turėjo laužyti, žaloti, jeigu tas supratimas, toks gilus, atėjo iki tavęs, palietė tave ir paliko pėdsakus.

Tu rašai: "Negyvenčiau su juo, neliko meilės, pagarbos, artumo. Mūsų namai — pragaras, gyvenu tik dėl vaikų. Aukojuosi".

Aš į kelis sakinius suvedžiau tavo ilgą ir liūdną laišką. Esmės neiškreipiau. Juk tu tą norėjai pasakyti?

Štai šituose žodžiuose ir slepiasi konfliktas. Pats didysis prieštaraavimas. Netrukus įrodysiu, kad tu neteisi. Jeigu namuose kasdien pragaras, pasiklausk tokių, šiandien jau suaugusių, bet vaikystėje šitokią pragarą praėjusių vaikų. Ar jie dėkoja savo tėvams, kad jie kažkada "aukojosi" jų labui. Suaugę vaikai smerkia savo tėvus, jie gailisi savo iškaudintos vaikystės. Ir ki-

tur gyvendami, tėvai lieka savo vaikams tuo, kuo jie buvo šeimoje iki skyrybų. Žinoma, jeigu jie nebuvo tėvai, gyvendami poroje, jie negalėjo jais išlikti santuoką išardę. Žmonos ir vyro tarpusavio santykiai neapsprendžia kiekvieno iš tėvų, atskirai paėmus, santykio į savo vaiką. Tai jau atskirų jėgų veikimo laukai. Aš bent tuo esu įsitikinusi.

Tu ne dėl vaikų gyveni su vyru, nesiryžti nutraukti santuokos, renki apgailėtinus meilės trupinius. Jis tau pačiai reikalingas. Kaip vyras, žmogus, draugas. Kiekvienoje moteryje, kaip ir kiekviename žmoguje, daug briaunų. Ir kiekviena iš jų priima ir atspindi vis kitokią šviesą, kitokią tos šviesos spindėjimą. Aplink jį turi žaižaruoti turtingas nuotaikų, spalvų ir pustonių pasaulis. Pasaulis, pilnas netikėtų atradimų ir neįspėtų mįslių, tikrų laimės blykstelėjimų ir laikino pritemimo, palaimingo pastovumo ir amžino siekimo atsinaujinti. Mes sakome: gyvenimas trumpas, bet jis pakankamai ilgas, kai reikia jį laimingai pragyventi dviese. Ne kiekvienam užtenka talento ir dar kažko, kad pilnoje harmonijoje praeitų metai. Su mylimu užtai ir lengviau. Su mylimu užtai tūkstantį kartų sunkiau. Visai kiti reikalavimai, kai myli. Kitaip skamba tavo stygos, ir kitomis antenomis tu priimi antrojo pasaulio signalus, — mylimo žmogaus žodžius, žvilgsnį, prisilietimą. Jis tave glosto, o tu jauti — nemyli, nors rankos tos pačios. Jis sako žodžius, daug gražių žodžių, o tu girdi, — nemyli, nors žodžiai tie patys. Tiesa? Čia tavo tiesa, tu ją atradai.

Ne dėl vaikų tu su juo gyveni. Dar lauki stebuklo. Pareis vieną gražią dieną, ir vėl viskas prasidės nuo pradžių. Tik dar stipriau, dar gražiau, nes dulkėmis nusėstą jausmą bus apvalęs kentėjimas. Žinoma, kad taip ir bus. Su viena sąlyga — jeigu tu gyvenai ne tik dėl vaikų.

Santuoka yra daug daugiau, negu giminės pradžios aktas. Tai vieta (jeigu galima taip išsireikšti), kur žmogus turi suklestėti, sulapoti visais savo žiedais ir lapais. Jis čia turi mylėti ir būti mylimas, jis



Jonas Rimša

Tahitietė

turi rūpintis ir jausti, kad juo taip pat rūpinasi. Kad ieško jo užuojautos, dėmesio, prielankumo. Pagaliau jis laukia dėkingumo ir pripažinimo, nori pats sulaukti gailėsčio, užuojautos ir įkvėpimo. Nori patikti, nori žaisti, nori susikaupti. Daug, daug įvairių situacijų ir niuansų. Vyras moteriai turi tapti tėvu, mylimuoju, jos vaikų tėvu, viešpačiu, vergu, gerbėju. Kaip ir žmona vyrui: motina, mylimąja, žmona, jo vaikų motina, karaliene, verge, bendraminte. Aukšti laiptai, su daugybe pakopų, ir kiekvienai iš jų savo vardas. Mokslų didelių ir nereikia. Yra didelė prigimties dovana — intuicija. Ji pašnibžda, ir, tur būt, visada teisingai, kur ir ant kokios pakopos mes turime pa-

silypėti, kad laikinai sutrikusi harmonija vėl atsistatytų.

Įtikėk, ne vaikams, visų pirma tau pačiai, tavo kūnui ir dvasiai reikalingas vyras. Kaip jam reikalinga moteris.

Ne tokia jau tu stipri, kad nereikėtų atsiremti. Tai kodėl, pagimdžiusi pirmąjį, tu užmiršai medį, nuo kurio nukrito vaisius. Nuo šiol tavo visos mintys, visos sielos pastangos nukrypo į tą mažutį žmogų, kuris iš tavęs tiek daug ir nereikalavo. Tu jam valgei, jam miegojai, jam dirbai. Tu pamiršai, kad tavo vyras, toks pat vaikas, tik, žinoma, didelis; jam šilumos ir tavo meilės reikia lygiai tiek pat. Staiga jis liko vienas, tau nereikalingas, — tavęs neišmy-

lėjęs, savų planų, svajonių neišsakes, pasakų neišpasakojęs, jėgų neatidavęs. Atsipalaiduoti reikia, atsijungti, prasiblaškyti. Gal pasimaišė stiklėlis, gal kortos, gal kita moteris. Tu neaiškini, kodėl pragaras. Tik pati žinai — pragaras. Meilė išėjo.

Nenusimink, jeigu gyvenai ir jam. Jeigu mylėdama rasdavai jėgų ir tos meilės išraiškai: žodžiui, švelnumui, artumui. Tada dar ne viskas žuvo. Išvargsite vaikus, pailsėsite, atsigausite ir grįš vėl laimė. Bet jeigu tau nuo mažens kas įkalė ar per genus atėjo, kad nuodėmė mylėti savo vyrą, kad santuoka — ne vieta sentimentams ir malonumams, bijau, kad tavo laiškas liks balsu, šaukiančiu tyruose.

Svarbiausia, neapgaudinėk savęs. Aš vis dėlto netikiu, kad tu gyveni tik dėl vaikų. Ir čia tavo išsigelbėjimas.

Aš vis tiek lauksiu tavo laiško, kuriame švies tas vienas vienintelis žodis — l a i m i n g a . Aš vis tiek lauksiu.

Tavo Mama

Kanapės ir veidmainiškumas

Viktoras Nakas

Ann Arbor mieste, kur aš studijuojau, neseniai buvo atgaivintas jau anksčiau veikęs, bet paskui laikinai panaikintas, liberaliausias marijuanos vartojimo įstatymas visoje Amerikoje. Dabar, jei Ann Arbor policija sugauna rūkantį kanapes, gali jam duoti tik 5 dolerių pabaudą. Tai, be abejo, yra viena iš priežasčių, dėl ko lietuvių visuomenė, ypač Detroite, bijo leisti savo vaikus į Ann Arbore esantį Michigano universitetą, kuris yra vienas iš penkių geriausių Amerikoje.

Lietuviai yra taip nusistatę prieš marijuaną ir taip jos bijo, kad vieno žurnalisto pastaba apie marijuanos dūmus LSS suvažiavime, Detroite, praėjusiais metais sukrėtė visuomenę. Bet, statistikos duomenimis, daugumas gimnazijos moksleivių yra bandę rūkyti tą "žudančią žolę".

Mane stebina ir pikтина žmonių, ypač lietuvių, veidmainiškumas šiuo klausimu. Štai ponas Visuomenininkas stovi pusgirtis su stiklu "7 ir 7" rankoje ir duria pirštu į tuos pusnuogius, plaukais apžėlusius jaunuolius, rūkančius kanapes. Jis pamiršta, kad alkoholis jį žudo ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. O kaip su kunigu Sekmadieniu, kuris rūko du pakelius cigarečių per dieną, "kad nervai visai nesukristų", bet negali suprasti, kodėl jaunimas linksta prie kanapių? Tai kas, kad jis gaus vėžį už penkerių metų ir mirs už devynerių? Kiti tėvai net kište kiša alkoholį vaikams, kad tik jie nerūkytų tos prakeiktos žolės. Jeigu sunku tikėti, kad šis dvigubas standartas egzistuoja, pagalvokite, kaip tėvai jaučiasi, sužinoję, kad jų vaikas pasigėrė baliuje, ir kaip jie reaguoja, suradę marijuanos pakelį vaiko kišenėje! Bet juk net ir griežčiausiai prieš marijuaną nusistačiusių daktarų tyrimėjimai rodo, kad ši žolė, blogiausiu atveju, nėra pavojingesnė už alkoholį ar cigaretes. Daugelis daktarų teigia, kad marijuanos žala yra visai maža.

Nebūtų taip blogai, jei marijuanos rūkymas būtų tik sociališkai atmetamas. Tačiau kraujas verda pagalvojus, kad jaunuolis gali iki 20 metų pūti kalėjime tik todėl, kad jis pasirinko skirtingą būdą pasiekti tam pačiam tikslui, kurį pasiekia jo tėvai su valdžios palaima, gerdami alkoholį. Tad lengviau atsidasau sužinojęs, kad Ann Arboras žengė pirmą žingsnį tam dvigubam standartui Amerikoje atitaisyti. Manau, kad tikrai ateis ta diena, kai marijuana bus legalizuota visoje Amerikoje.

Prašau nesuprasti manęs blogai — aš nepritariu jokiai svaigalui, kuris naudojamas, norint pabėgti nuo realybės, tad ir nuo gyvenimo. Tačiau kaip galima pateisinti blogio stabdymą tokiu žiauriu ginklu — kalėjimu, baudžiant tik dalį klystančios visuomenės? Sutiksiu smerkti marijuaną tik tada, kai nebebus parduodamas alkoholis ir kai bus uždraustas cigarečių rūkymas. Jei tokia utopiška permaina ir įvyktų, tai žmonės vis tiek susiras priemonių pabėgti nuo realybės. Gal jie nuo jos bėgs, kaip



Jonas Rimša

Natiurmortas

kartais pasitaiko ir dabar, religijos ar kitų gyvenimo natūralių veiksmų piktnaudojimu.

Vieni teigia, kad marijuana yra simptomiškas šių laikų Amerikos pamišimas. Sakoma, kad marijuana yra žingsnis į blogį. Visai nesutinku. Marijuana, būdama lygi su alkoholiu ir cigaretėmis, ar net švelnesnė, yra šių laikų blogos padėties patvirtinimas, o ne mūsų tariamo pamišimo pagrindinė priežastis. Nustokime būti hipokritai. Jeigu norime visus svaigalus pašalinti, tai kovokime ne tik prieš marijuana, bet ir prieš alkoholį, cigaretes ir visokias piliules. Pagaliau jei mums rūpi pašalinti blogiausius svaigalus, tai negaiškime laiko su mažesnėmis žuvytėmis, kaip marijuana ar al-

koholis, bet pirmiausia naikinkime žudančius ryklius — LSD ir heroiną.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS

Be abejo, šis straipsnis nebus visų vienodai priimtas. Vieni jį, gal būt, girs, kad pasakyta teisybė, o kiti piktinsis, kad štai tas jaunuolis gina marijuanos naudojimą. Bet galvojančiam turėtų būti aišku, kad autorius marijuanos negina, nesako, kad ji būtų visai nekenksminga ir neragina jos vartoti. Jis tik griežtai pasisako prieš tą "dvigubą standartą", pagal kurį ne mažiau kenksmingas alkoholis ar tabakas leidžiama naudoti, o marijuanos rūkoriai kišami į kalėjimą.

Nei daktarai, nei kiti šios rūšies specialistai nesako, kad marijuana būtų visai ne-



Refleksijos dėl trijų skirtingų knygų

Alė Rūta

Birutės Pūkelevičiūtės "Naujųjų metų istorija", romanas. Rodos nieko ypatingo. Tokių meilės istorijų galima daug išgirsti. O puikiai parašyta! Visame romano plane, rodos, nėra jokio nereikalingo skyrelio, beveik nė nereikalingo sakinio. Skaitai, ir matai vaizdus, ir jauti žmones. Tikrus žmones. Vilė. Gal ji ir ne vien kaprizingos svajotojos charakteris; gal ji ryškus tokios moters tipas. Prisiminkim prancūzo Gustave Flaubert "Madame Bovary" Ema. Tokių Emų galėjo būti bet kur pasaulyje, bet kuriais laikais; jų yra ir dabar. Tipingi moters neištikimybės ir prabangos troškimo bruožai, randami visiškai nupuolusiose moteryse. Keli tipiški Emos brūkšniai ir brūkšneliai gali būti randami ir geroje moteryje, net šventuolėje.

kenksminga, bet daugumas jų pripažįsta, kad jos kenksmingumas nėra didesnis už alkoholio ar tabako. Tačiau kai kurie aiškina, jog marijuanos naudojimas veda ir prie kenksmingesnių narkotikų pabandy-mo. Jeigu tai yra tiesa, tai ar tik nebus dėl to, kad marijuana mūsų visuomenėje yra "griežtai uždraustas vaisius", panašiai kaip LSD, heroinas ir kiti panašūs tikrai labai kenksmingi narkotikai. Jeigu marijuana būtų įrikiuota į alkoholio ir tabako grupę, jeigu ji nebūtų draudžiama, tai gal ir nevestų prie kitų narkotikų mėginimo, kaip papras-tai neveda nė alkoholis ar tabakas. Gal? Žinoma, dar čia yra daug neaiškumų, dar gal daug kas neištirta. Kaip bus ateityje — kas gali žinoti? Pagyvensim — pamatysim.

B. Pūkelevičiūtės Vilė galėjo išaugti iš Vilijampolės, iš mažo provincijos miestelio, iš Lietuvos senovinio kaimo, o gal ir iš Čikagoje gimusių. Jos koketiško (moteriš-kumo) bruožai ir drauge gilesnių svajonių, užlūžusių tam tikrose socialinėse aplinky-bėse, padaro Vilę vispusiškai atskleistą ir beveik tragišką toje Naujųjų metų istorijoje.

Viena kritikė lengva ranka brūkštelėjo: istorija ar istorijėlė? Iš dalies jos tiesa: trumpa, nesudėtinga istorijėlė. Bet, manau, daugumas skaitytojų mieliau priims *gerai parašytą istorijėlę*, negu netikusią didelę, sudėtingą istoriją.

Ryškiausia — Vilė. O kuo dėta Stefani-ja? Charakteris su tvirtu, storu lietuvišku pamušalu! Tokia sučiauptom lūpom kai-mietė, tokia išlaidas apgailestaujanti dak-tarienė, vyro dieną "piela"... Bet ištikima žmona, gera lituanistė ir patriotiškiausia lietuvi. Pilnakraujis žmogus — moteris. Jų vyrai — kiek pilkesni, bet užtat Naras — vėl sudėtingas ir labai simpatingas pras-tuolis, bet dvasios aristokratas.

Ar geram literatūros veikalui būtina vei-kėjų būrys ir 200-300 knygų puslapių?

Julijos Švabaitės-Gylienės poezija — "Septyni saulės patekėjimai".

Vargšė esu moteris,
vargšė esu motina,
ir dar didesnė vargšė
esu poetė.

(Iš eilėraščio "Pailsėk").

Vargšė, nes moters gyvenimas kitoks, negu apskritai žmogaus gyvenimas; nes motina amžinai lieka su vaikais, jeigu jie

ir toliausiai nubėga; nes poetės nemėgina ir nenori suprasti kritikai.

Pailsėk — Tavo poezija pražįsta vienu rožės lapeliu tarp daugybės aštrių spyglių. ..

Yra keista ir labai šalta, kai kritikė Švabaitės poeziją skaitė, "tartum atsagstydamą švarką, kurio sagos nevienodo dydžio, nugaroj, alkūnėj ir net po pamušalu išsiūtos. Ir kai, pagaliau, atsagsčiusi visas sagas, praskleidė švarką, ieškodama paslėptos sielos — ten jos nerado" (E.J. "Laiškai Lietuviams", 1974 m., nr. 7-8, 245 psl.).

Esu tikra, kad poetė "Septyniuose saulės patekėjimuose" nevyniojo savo sielos į švarką su įvairiai išsiūtomis sagomis. Kritikė čia labai klysta. Kito sielą atranda tik tas, kas turi turtingą sielą; išgyvenimus žodžiuose atpažįsta tas, kuris pats yra ne būtinai daug, bet giliai ką nors išgyvenęs ir dažnai mėginęs į kitų išgyvenimus įsijausti. Jeigu jau kalbame apie sielą, o ne apie formą ir įmantrybes...

Mano tėvas šluosto ašaras
į šiurkštų drobinį rankšluostį;
sudraskytoj Prūsų padangėj
krauju varvančios žvakės.

(Iš eilėr. "Mirę traukiniai").

Šiais keliais taupiais žodžiais poetė nupiešia likusius ir pasitraukusius ir kas tik buvo paliestas anos staigios tremties, ar kas bent skaitė apie anas dienas — supras.

Ir vėl apie tėvą (poetės pamėgta tema):

O tu antrąjį kartą valgei
sudžiūvusią duoną,
slėpeisi bulvių rūsyje,
savo kūnu uždengdamas
šviežiai užraugtąją.

(Iš eilėr. "Balta kreida asloje").

Poetė turi daug meilės du karus iškenčiusiom lietuviui, kuris užraugia ir išsaugo šviežią duoną ateičiai...

Poezijoje paprastumas ne būtinai reiškia skurdumą. Šioje knygoje yra daug paprastų žodžių ir eilučių, bet užtat — tikra, nemanieringa siela.

*"Jurgis Krasnickas"— redagavo Vincen-
tas Liulevičius. 50 metų mirties sukakčiai*

paminėti kilnaus suvalkiečio, ateitininko, nepaprastų gabumų ir nepaprastai didžios dvasios jaunuolio.

Ši gražiai išleista knyga buvo jau ne kartą paminėta. Istorikas V. Liulevičius atliko prasmingą darbą, surinkdamas kilnaus velionio šeimos narių, draugų, bendraminčių, pažįstamų straipsnius ir trumpesnius pasisakymus.

Tai ano laiko, Lietuvos klestėjimo pradžios, nepriklausomybės kovų ir tos nepriklausomybės bei laisvos valstybės kūrimo dienų veidrodys. Kokie kupini idealų buvo tada jaunuoliai! Ir kaip jie aukojosi dėl tų idealų, kiek dirbo ir kaip mokėsi dirbti.

Vieno žmogaus trumpo gyvenimo ir tragiškos mirties paminėjime užkliudoma visa epocha. Tegu nepilnai, tegu tik išryškina mas ateitininkiškas jaunimas, bet jau vien tuo galima gėrėtis: dideliuose Lietuvos varguose visada buvo ir didelių sielų jaunimo. Tokia siela buvo ir a.a. Jurgis Krasnickas.

Ir kažin, ar jo mirtis buvo tokia beprasme? Juk ji palietė ištisas kitų jaunuolių minias, juos uždegė, stiprino, skatino dirbti. Kaip jo brolis Antanas liudija, Jurgis sakydavęs: "Gyvenimą keičia ir atneša idėjas ne gyvi žmonės, bet knygos" (140 psl.). Ir iš šios knygos Jurgis Krasnickas mus visus tebeveikia, mums atneša daug naujų minčių ir idėjų.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS

Esame dėkingi Alei Rūtai už šias jos "refleksijas". Kai iš įvairių pusių į koki nors dalyką pažvelgiame, tai visuomet galime susidaryti objektyvesnį vaizdą. Julijos Švobaitės-Gylienės ir Birutės Pūkelevičiūtės knygų recenzijos, išspausdintos "Laiškuose Lietuviams" (š.m. nr. 7-8 ir 9), buvo griežtokos, bet apie jas sulaukėme įvairių atsiliepimų: vieni jas gyrė, kiti peikė. Būtų klaidinga manyti, kad už kiekvieną įvairių autorių mintį laikraščio ar žurnalo redakcija yra atsakinga, kad kiekvienai minčiai ji pritaria. Jeigu autorius po savo straipsniu pasirašo savo pavardę, tai tuo pat prisiima ir visą atsakomybę. Redakcijos kartais deda net kelis tuo pačiu klausimu straipsnius, kurių mintys būna viena kitai priešingos.

Bet šia proga redakcija nori pasisakyti apie mūsų kritikas bei recenzijas aplamai ir trupučiuką žvilgtelti į tų dviejų minėtų knygų recenzijas.

Jau 1962 m. "Laiškuose Lietuviams" buvo vedamasis, tema "Reklama, kritika ir savikritika" (74-78 psl.). Ten tarp kitko taip rašėme: "Kai paskaitai kokio nors solisto ar solistės rečitalio aprašymą, tai labai nustembi, kad jis iki šiol dar nėra dainavęs nei Milano Scaloje, nei Niujorko Metropolitane. Kai peržvelgi kokios nors naujai pasirodžiusios knygos recenziją, tai pagalvoji, kad šis rašytojas jau, tur būt. Nobelio premijos neišvengs. Kai pamatai meno parodų įvertinimą, tai pradedi spėlioti, kuri Europos pinakoteka turės garbės didžiulotis šiais nemirtingais kūriniiais. Bet koks nusivylimas! Praeina metai, praeina kiti, o tos kritikų sukeltos svajonės nesipildo ir gana".

Kadangi mūsų recenzijose bei kritikose yra tiek daug pasaldyto vandenėlio, tai kartais yra naudinga įpilti šiek tiek daugiau druskos ar pipirų, kad bent kiek pakeistų skonį. O kad šį kartą ta druska ir pipirai teko toms dviem mūsų minėtoms rašytojoms, tai jau tokia jų dalia... Gal kitą kartą bus kitaip.

Kad B. Pūkelevičiūtės veikaliukas yra nedidelis ir nesudėtingas, tai ir Alė Rūta pripažįsta. O kad jis yra gerai ir įdomiai parašytas, tai ir Nijolė Jankutė to neneigė. Tad atrodo, kad jūdvių nuomonės sutinka. Kad Pūkelevičiūtės pirmesnieji veikalai, ypač "Aštuoni lapai", buvo stipresni, tai, tur būt, taip pat nedaugelis imsis ginčytis.

Gal pagrindinė kontroversija kilo dėl to, kad vieni jį laiko romanu, o kiti tik novele ar apysaka. Mes prisidedame prie šių pastarųjų. Teisingai Alė Rūta rašo, kad literatūros veikalo gerumas nepriklauso nei nuo būrio veikėjų, nei nuo puslapių skaičiaus. Taip, tiesa, bet literatūriniai veikalai turi ir atitinkamus vardus. Kelių puslapių apsakymėlis gali būti tikras literatūros šedevras, bet būtų juokinga, jeigu jį kas pavadintų romanu. Net pvz. Šatrijos Raganos "Viktutę" ir "Sename Dvare" nevadiname romais, bet apysakomis. Žinoma, kartais yra

sunku nustatyti ribą tarp romano, apysakos ir novelės, bet romanas turi būti sudėtingesnis ir didesnės apimties, negu apysaka ar novelė. Kas šiuo klausimu labiau susidomės, gali pažvelgti į atitinkamus žodžius Lietuvių enciklopedijoje.

Bandydami spręsti ginčą dėl Julijos Švabaitės poezijos, jau susidursime su žymiai komplikotesniu uždaviniu. Pirmiau, kai eilėraščio vertę apspresdavo ne tik vaizdingas ir "poetiškas" kokios nors minties ar nuotaikos perteikimas, bet ir ritmo tobulumas bei rimo turtingumas, jį įvertinti buvo lengviau. Dabar eilėraščio menas yra pasukęs tokia kryptimi, kad labai retas tešugeba jį tinkamai suprasti ir objektyviai įvertinti. Bet kažin ar iš viso yra įmanomas objektyvus įvertinimas? Jau ne kartą teko patirti, kad net didžiausi mūsų poezijos žinovai apie kokio nors poeto kūrybą yra visiškai skirtingų nuomonių: vienam jo poezija gali atrodyti labai gera, o kitam — visai bevertė.

Tikriausiai į objektyvumą nepretendavo nė Eglė Juodvalkytė, ką ji pati pareiškė jau pirmame sakinyje. Ji parašė tik tai, ką pajuto, perskaičiusi tuos eilėraščius. Alė Rūta, juos perskaičiusi, pajuto visai ką kita. Ar galima už tai vieną peikti, o kitą girti? Ar gali kas mane smerkti, jei tas pats įvykis, kuris kitam sukėlė juoką, man sukelia ašaras?

Trečioji knyga, apie kurią Alė Rūta rašo, jau buvo "Laiškuose Lietuviams" (1973 m., 174 psl.) teigiamai įvertinta. Autorė, matyt, bus kitur girdėjusi apie ją kokių nors kontroversinių užuominų.





Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J. / Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

PRATURTINKIM SAVO KALBĄ

Jau penkti metai šiame "Kalbos" skyriuje rašome apie mūsų gimtosios kalbos švarinimą nuo visokių į ją įsibrovusių nelietuviškos kilmės žodžių bei posakių. Daugeliui skaitytojų šis skyrius labai patinka — dažnai gauname nuoširdžių padėkos laiškų ir prašymų toliau jį tęsti. Jau keletą kartų jaunimas yra prašęs rašyti ne tik apie nevartotinus žodžius ar posakius, bet pateikti ir charakteringų lietuviškų posakių, kurie yra vartotini, gražūs, bet daugelio pamiršti ir kasdieninėje arba literatūrinėje kalboje labai retai tevatojami. Manome, kad šis jaunimo pageidavimas yra visiškai teisingas. Juk mūsų tarmėse yra tiek įvairiausių vaizdingų pasakymų, kuriuos vartodavo seneliai, bet dabar jau vis labiau ir labiau jie pamirštami. Tokiu būdu mūsų kalba vis prastėja ir menkėja, pamazų užkasdama tuos turtus, kuriais tikrai galime didžiutis ir praturtinti savo stilių.

Ypač įvairiose tarmėse apstu vaizdingų posakių, turinčių kokią nors ryšį su svarbiausiomis žmogaus kūno dalimis: galva, širdimi, rankomis, kojomis, akimis, ausimis. Šį kartą pateiksime kai kuriuos posakius, sudarytus su žodžiu *ausys*. Tie vaizdingi pasakymai dažniausiai pakeičia įvairius veiksmazodžius, bet kartais ir kitas kalbos dalis. Tiems pasakymams paaiškinti duosime įvairių pavyzdžių, nugirstų šnekamojoje žmonių kalboje. Žinoma, ne visi posakiai užtinkami visose tarmėse; vieni labiau paplitę vienoje tarmėje, kiti — kitoje.

AUSIS APSKALDYTI — apmušti, apkulėti: Aš jam ausis gerai apskaldysiu, tai kitą kartą nelis, kur nereikia.

AUSŲ DUOTI, GAUTI — mušti: Nelisk, gausi ausų! Aš nuo jo gavau ausų. Reikėjo jam duoti ausų — juk tokį reikia pamokyti.

AUSĮ RĖŽTI, ERZINTI — nemalonu būti, įkyrėti: Toks jo tarimas man ausį rėžia. Tokios kalbos tik ausį erzina.

AUSĮ SUKTI — nusigręžti: Aš ausį suku — nenoriu jos bučiuoti.

AUSIMI GAUDYTI — klausytis: Aš emiau kiekvieną jo žodį ausimi gaudyti.

AUSIMI, NE PILVU KLAUSYTI — atidžiai klausyti: Klausyti reikia ne pilvu, bet ausimi.

AUSYS ATLĖPO — aprimo, pasidarė nebe toks smarkus: Kai pradėjo kumelaite važinėti, tai atlėpo ausys.

AUSYS ATVIROS — viską girdi: Blogai, kad tavo ausys atviros ten, kur nereikia.

AUSYS GRYBAIS UŽAUGUSIOS — labai nešvarios: Eik praustis, vaikel, juk tavo ausys jau grybais užaugusios.

AUSYS KAISTA — gėda: Ausys kaista, šitokių kalbų klausantis.

AUSYS LINKSTA — reiškia kokią nors daugybę: Jis tiek pripasakojo, kad net ausys linko besiklausant. Jis tiek valgo, kad net ausys linksta.

AUSYS UŽKRITO — nebegirdi: Jau ant-ra diena, kaip ausys užkrito — nieko nebegirdžiu.

AUSIS UŽKURTENTI, UŽZYSTI — įkyrėti: Gali ir ausis užkurtenti, vis kalbėda-

mas tą patį ir tą patį. Visą dieną ji zyzia ir zyzia — jau man visai ausis užžyzė.

AUSIS IŠPLĖTUS, IŠPŪTUS, IŠTEMPUS, PASTAČIUS KLAUSYTI — atidžiai klausyti: Klausiau ausis išpūtęs, bet vis tiek nieko nesupratau. Kunigo pamokslo visi klausė ausis pastatę.

AUSIS (arba: AUSIMIS) KARPYTI — jaudintis, bijoti: Neerzink to arklio — matai, kaip jis ausis karmo.

AUSIS KAIP ŽIRKLĖM KIRPTI — labai šaldyti: Šiandien baisus šaltis — ausis kaip žirklėm kerpa.

AUSIS KREIPTI — domėtis: Nekreipk ausų, tegul jis plepa, jei nori.

AUSIS KRATYDAMI KERTA — labai godžiai valgo: Barščiai buvo taip skanūs, kad vyrai ausis kratydami kirto.

AUSIS NULEISTI — liautis didžiuotis, liautis smarkauti: Kai aš jam priminiau praeities "darbelius", tai ir nuleido ausis.

AUSIS PASIEKTI — išgirsti: Tos kalbos jau ir mano ausis pasiekė.

AUSIS SUGLAUDUS TYLĖTI — nieko nekalbėti: O mes tylime ausis suglaudę, nė vienas balso neišleidžiam.

AUSIS SUSIĖMUS IŠLĖKTI — greitai išbėgti: Kad pradėjo jie plūstis, tai aš ausis susiėmęs išlėkiau.

AUSIS UŽGULTI — apkursti, gerai nebegirdėti: Man ausis užgulė — gerai nebegirdžiu.

AUSIS UŽSIKIMŠTI — nenorėti klausytis: Kai jis pradeda blevyzgoti, tai reikia ausis užsikimšti.

AUSYTA ŽMOGUS — nuo kurio sunku ką nors paslėpti: Jis labai ausytas, nieko nuo jo nepaslėpsi.

GALI UŽ AUSIES KIŠTI — labai geras, puikus: Jis toks puikus vyras — gali už ausies kišti.

IŠ AUSIES GIEDOTI — be gaidų, iš klausos: Aš gaidų nepažįstu, giedu iš ausies.

KAIP IŠ AUSIES — labai mažas: Ten visos mergos kaip iš ausies.

KAIP UŽ AUSIES IŠMESTI — labai greitai, noromis gerti, valgyti: Taip greitai suvalgė — kaip už ausies išmetė. Jam tik

duok gerti — meta kaip už ausies. Kiek tu čia tų žuvų išvirei — kaip už ausies nuėjo.

KRAŠTU AUSIES IŠGIRSTI — gerai neišgirsti, tik trupučiuką nugirsti: Aš tik kraštu ausies išgirdau apie tą jų samokslą.

PUSE AUSIES KLAUSYTI — nelabai atidžiai klausyti: Aš tik puse ausies klausiaus, ką jie kalbėjo.

UŽ AUSIES NENUNEŠI — prievarta nenuesi: Jeigu jis nenori eiti, tai už ausies nenuneši.

TURĖTI GERĄ AUSĮ — turėti gerą klausą: Jis turi gerą ausį — ką tik išgirsta grojant, tuoj ir pats pagroja.

ĮSIKIRPTI Į AUSĮ — gerai įsidėmėti: Įsikirk į ausį, kas reikia daryti, kad neužmirštum.

Į AUSĮ KVEPTELĖTI — slapta paprašyti: Galėjai jam į ausį kveptelėti, kad vakare ateitų.

IŠ TAVO BURNOS Į DIEVO AUSĮ — kad įvyktų taip, kaip tu sakai: Norėčiau, kad būtų iš tavo burnos į Dievo ausį.

KAIP AUSIN ĮKIRPTAS — labai greitas: Bėga kaip ausin įkirptas.

KAIP MUSE APIE AUSĮ LAKSTYDAMA — įkyriai zirsti: Ko čia zirzi, kaip musė apie ausį lakstydama.

NORS Į AUSĮ DĖK — labai malonus, geras: Tas žmogus tikrai puikus — nors į ausį dėk.

PRO VIENĄ AUSĮ ĮEITI, PRO KITĄ IŠEITI — nesidomėti, neimti į galvą: Gali jam sakyti, kiek nori, bet nebus jokios naudos — pro vieną ausį įeina, pro kitą išeina.

TREČIĄ AUSĮ ĮTAISYTI — taip sakoma tam, kuris neišgirsta, neprigirdi: Tur būt, tau reikės trečią ausį pakaušyje įtaisyti.

NĖ VIENA AUSIMI NEGIRDĖTI — nesklausyti: Tų jo pliauškalų aš nė viena ausimi negirdžiu.

KAIP DIEVO AUSYJE GYVENTI — gerai gyventi, visko turėti: Dabar jie pralobę — kaip Dievo ausyje gyvena.

NET AUSYS KAISTA — gėda: Kad nudrėbs žodį, tai net ausys kaista.

IKI AUSŲ — labai daug: Turiu darbo iki ausų.



Skyrių tvarko DANUTĖ BINDOKIENĖ

ŠIS TAS APIE LIAUDIES BUITIES MUZIEJŲ

Apie šią vasarą pradėjusį veikti Liaudies buities muziejų buvo jau minėta išeivijos spaudoje, tačiau "Laiškų Lietuviams" skaitytojams gal būtų įdomu plačiau su juo susipažinti.

Pirmasis muziejus po atviro dangumi įkurtas Stockholme 1891 metais. Susidomėjimas juo buvo labai didelis, ir kitos Europos valstybės pradėjo panašius muziejus steigti. Tokį muziejų turi Latvija, Estija, Ukraina (turi net keturis) ir kt. kaimyninės valstybės.

Lietuviškojo liaudies buities muziejaus idėja atsirado taip pat labai seniai — dvidešimtojo amžiaus pradžioje. 1905 metais Tilžėje buvo pastatytas pajūrio žvejų lietuviškas namelis, o apie 1912 metus Karaliaučiuje Tėviškės muziejuje buvo atkurta Klaipėdos krašto lietuvių sodyba. Žinoma, nepriklausomybės metais pasireiškusios įvairios muziejaus kūrimo perspektyvos šiuo metu lengvai "nurašomos", kaip neįvykdyti užsimojimai ("Kultūros Barai", Nr. 5, 1974.).

1965 metų pavasarį Lietuvos Ministrų Taryba priėmė potvarkį įkurti Liaudies

IKI AUSŲ NUKAISTI — susigėsti: Kai aš jam tai pasakiau, tai vargšelis iki ausų nukaito.

IKI AUSŲ ATEITI — išgirsti: Jau ta žinia ir tėvui iki ausų atėjo.

IR AUSŲ NELEZGINA — nesijaudina, nekreipia dėmesio: Sakyk jam, nesakyk, o jis ir ausų nelezgina.

KAIP UŽ AUSŲ UŽMESTI — greitai suvalgyti, išgerti: Plovėjas buvo taip išalkęs, kad tą dubenį košės kaip už ausų užmetė.

LIGI AUSŲ IŠSIŽIOJUS ŽIOPSOTI — labai nustebus žiūrėti: Vaikai ligi ausų išsižioję žiopso.

LIGI AUSŲ Į SKOLAS ĮLISTI — labai daug skolų turėti: Jis ligi ausų į skolas įlindęs.

NET UŽ AUSŲ STVERIA — labai kartu, nemalonu: Tie krienai tokie kartūs, net už ausų stveria.

UŽ AUSŲ TRAUKIAMAS — tingus: Jis

darbo neatliks, juk žinai, kad jis už ausų traukiamas.

ABI AUSIS IŠTEMPTI — atidžiai klausyti: Reikia abi ausis ištempti, kad jį suprastum.

Į AUSIS DĖTIS — įsiklausyti, įsiminti: Reikia į ausis gerai dėtis, kad atsimintum.

ILGAS AUSIS TURĖTI — gerai viską girdėti: Turėk tu jam tokias ilgas ausis — girdi, ką reikia ir ko nereikia.

PRO AUSIS LEISTI — neimti į galvą, nesijaudinti: Jeigu nori su juo sugyventi, tai daug ką reikia pro ausis leisti.

PILNAS AUSIS PRIBARABANYTI — daug prikalbėti: Pilnas ausis pribarabanijo (= prikalbėjo) visokių niekų.

PRO AUSIS NULEISTI — neklausyti: Sakyk jam nesakęs — viską nuleidžia pro ausis.

NET AUSYSE NETELPA — labai daug kalba: Šneka, šneka, net ausyse netelpa.

buities muziejų (kitais tariant, pagaliau buvo gautas leidimas tokį muziejų Lietuvoje įsteigti). Muziejui vieta parinkta centrinėje krašto dalyje, tarp Kauno ir Vilniaus, prie Kauno marių ir Pravienos upelio pakrančių. Vietovaizdyje daug spygliuočių ir mišrių miškų, gilių ravų, upelių vagų, kalvų ir senų medžių grupių.

Muziejaus darbuotojų parengtoje programoje buvo numatyta "atspindėti įvairių laikotarpių bei rajonų socialinę gradaciją ir klasinius santykius". Kartu numatyta tirti ir "pažangiasias lietuvių liaudies tradicijas, papročius, propaguoti liaudies kultūros pasiekimus, naudoti juos komunistinės visuomenės kūrimui". Žodžiu, net etnografinis muziejus turi tarnauti propagandai.

Muziejuje numatyta įrūšėti 31 sodybą su kiemu. Muziejaus atidarymui eksponuojama 60 visiškai baigtų pastatų: Aukštaičių sektoriuje — 20, Sūduvos — 9, Dzūkų — 6, Žemaičių — 25. Sukomplektuotos ir visiškai įrengtos 7 sodybos.

Visa teritorija užima 175 ha. Ekspozicijų zonoms paskirtas apie 90 ha plotas, dalijamas į keturis pagrindinių Lietuvos etnografinių sričių (Aukštaitijos, Sūduvos, Dzūkijos ir Žemaitijos) sektorius. Į muziejų perkeliama tipiški, autentiški gyvenamieji bei ūkiniai pastatai ir mažieji liaudies architektūros objektai. Tik atskirais atvejais, kai reikalingas pastatas jau visai sunykęs, daroma jo rekonstrukcija iš naujų medžiagų. Pastatai komplektuoti į sodybas su visais jų komponentais: tvenkiniais, želdiniais, būdingomis tvoromis, šuliniais ir kt. Kiekviena sodyba turi pavadinimą, kuris padeda lankytoji geriau suvokti vietovę, iš kurios sodyba paimta. Pvz. dzūkų sodyba turi Rudaminos vardą, žemaičių — Gandingos, Sūduvos — Užbalių ir kt. Sūduvos sodybos aprašymą skaitant, į akis krinta keistoka priežastis, dėl kurios ši (Šunskų apylinkės, Užbalių kaimo) sodyba buvo parinkta. 1918 metais tos sodybos svirne įvyko Lietuvos komunistinių organizacijų pirmoji konferencija, nutarusi savo veikloje vadovautis Rusijos komunistų partijos programa ir ją pritaikyti Lietuvoje. Tokių ir

panašių "istorinių" vietų muziejuje yra ir daugiau. Štai "Aukštadvario kalvėje dirbo revoliucionierius pagrindininkas, varęs komunistinę agitaciją. Daujėnų sodybos gryčioje žuvo tarybinis aktyvistas, Venckaus svirne buvo spausdinami atsisaukimai" ir t.t.

Muziejuje yra vėjo malūnų, aliejaus spaudykla, senoviška smuklė, tarnaujanti kaip užkandinė. Muziejus turi savą liaudies muzikos trupę. Ta trupė, o taip pat kaimo kapelos bei etnografiniai ansambliai iš įvairių rajonų, koncertuoja estradoje po atviru dangum.

Nors Buities muziejus jau atidarytas, bet statybos darbai jame tebevyksta. Numatoma pastatyti miestelio fragmentą, aukštaičių kaimo "ūlyčią", dzūkų kaimelį, pamario žvejų sodybą ir kt.

NUOTRUPOS

* Vandens motorinių valčių čempionate Moldavijoje aukso medalius laimėjo kaimiečiai R. Matulionis ir A. Šlapikas; V. Matulevičius ir R. Kavaliauskas apdovanoti sidabro medaliais, o E. Jankauskas — bronzos.

* Kauno "Žalgirio" krepšininkai buvo išvykę į Belgiją. Be parodomųjų susitikimų, jie ten sužaidė 4 rungtynes su stipriausiomis vietos komandomis ir visas laimėjo. "Žalgiris" įveikė Belgijos čempioną "Resingą" 112:101.

* Šveicarijoje, Berne, įvykusiame pasaulio šaudymo čempionate Vilniaus universiteto studentė Virginija Marcinkevičiūtė laimėjo bronzos medalį. Ji dalyvavo su Sov. Sąjungos rinktine.

* Vengrijoje vienuoliką kartą vyko tarptautinės jojimo varžybos. Jose dalyvavo ir lietuviai raiteliai. Pernai laimėjo "Nacijų taurę" A. Dapkus, V. Mažeika, G. Seilius ir V. Šleivis šiemet pakartojo pergalę.

* Kaimo dramos teatras pradėjo rudens sezoną su A. Keturakio "Amerika pirtyje". Artimoje ateityje numatoma statyti D. Urnevičiūtės pjesę "Pagonį" ir J. Grušo dramą "Švitrigaila".



PINK FLOYD

Britų vadinamos "rock music" grupės koncertas filme. Ta grupė gausius savo instrumentus nusigabeno į Pompėją ir ten juos bekoncertuojančius tarp atkastų griuvėsių, besikeičiančių įvairių antikinių statulų fone nufilmavo. Tarpais fonas pajvairinamas besiveržiančio vulkano liepsnojančios, tekančios lavos vaizdais. Naudoja jie styginius, gitarų pavidalo, instrumentus, mušamuosius, klavišinius — tai lyg vargonus, tai vėl lyg elektroninę muziką. Panaudojami ir šviesų efektai. Ta grupė yra sukūrusi vieną iš labiausiai perkamų plokštelių — albumų "The Dark Side of Moon" ir tos medžiagos panaudota filmui.

Jie tą koncertinį filmą, pavadintą "Live in Pompeii", buvo prieš porą metų paleidę Europoje. Dabartiniam filmui paimta apie valanda iš ano filmo, o pusvalandis pridėtas menkesnės

medžiagos. Čia jie pakartotinai valgo, šnekasi, ginčijasi nuobodžiomis temomis, kaip pvz.: ar jie kada savo tarpe mušasi, ar jie laiko save turtingais, ar kas kitas galėtų taip pagriežti, turėdamas jų instrumentus. Yra kiek ir įdomesnių melodijų, bet daugumas neimponuojančios, vietomis puslaukiniškos, kad net čia "derinasi" panaudojimas šuns staugimo, lojimo, prie kurio gerklės jie tuo momentu laiko mikrofoną.

Fotografas savo uždavinį atlikęs gan išradingai, bet kad, išskyrus keletą įdomesnių vaizdų, nedaug kas ten jam yra filmuoti — tik tie muzikuoją aktoriai. Apskritai, filmas šiaip švarus, mėgstančiam tą "rock" muziką gal ir įdomus, bet kitiems — nuobodus, laukiniškas, neimponuojantis ir tik galima stebėtis, kodėl amerikiečiai filmų kritikai iš galimų keturių žvaigždučių jam skiria net tris.

PIPPY IN THE SOUTH SEAS

Švarus filmas vaikams. Tai filmu paversta pasaka apie jūrų kapitoną, kurio laivą užpuola piratai ir jį patį išsigabena nelaisvėn. Tik vandeniu ir duona palaikydami jo gyvybę, piratai reikalauja, kad pasakytų, kur paslėpti turtai. Kapitonas delsia, tikėdamasis, kad jo maža, bet gudri duktė Pippi jį kaip nors išgelbės. Taip ir įvyksta. Ji su kitais vaikais pirma balionu, paskiau savo pasigamintu lėktuvu nuskrenda prie pilies, kur kalinamas tėvas. Pasislėpę į pilį gabenamų patrankų vamzdžiuose, vaikai patenka į pilį ir išgelbsti kalinamą tėvą.

Filmas pilnas nuotykių, kurie tik pasakose galimi. Vaikams tai intriguojantis dalykas, kartu ugdamas drąsumą, pasiaukojimą dėl savo mylimo šeimos nario, draugiškumą pačių mažųjų tarpe.

Pippi vaidmenį energingai atlieka Inger Nilsson. Režisūrą rūpestingai atlikęs Olle Hell-

* Šią vasarą Vilniaus universiteto liaudies dainų ir šokių ansamblis koncertavo Austrijos Salzburgo mieste. Liaudies dainos ir šokiai buvo palydimi lietuvių muzikos instrumentais ir sukėlė didelį žiūrovų susidomėjimą.

* Estijoje (leidykla "Eesti Raamat") išleido K. Sajos knygą "Ei, slėpkitės!" Iš lietuvių kalbos vertė V. Strikaitienė.

* Rygoje išleista K. Borutos apysaka "Baltaragio malūnas". Į latvių kalbą vertė A. Sukovskis.

* Naujasis Valstybinės Filharmonijos koncertų sezonas rugsėjo mėn. pabaigoje pradėtas vargonų muzikos festivaliu. Koncerte pateikta lietuvių kompozitoriaus naujo veikalo premjera — tai J. Juozapaičio simfonija "Rex".

bom. Filmas susuktas pagal Astrid Lindgren veikala. Ji kuriant, nemaža dalį yra įnešę skandinavų žmonės. Filmas naujas, šiemetinis, GG Communications, Inc. gamybos. Nereikia jame ieškoti ypatingų meniškųjų prošvaisčių, bet, būdamas skirtas vaikams, jis savo uždavinį atlieka.

THE MAD ADVENTURES OF “RABBI” JACOB

Tai smagi komedija, tiesiog farsas, linksmas, daug juoko sukeliąs ir drauge švarus, be jokių vulgarumų, be sekso ir be plikumų. Šiuo kartu 20th Century-Fox skleidžiamas prancūzų autoriaus ir režisieriaus Gerard Oury filmas yra gyvas įrodymas, kaip galima sukurti smagų pramoginį filmą be jokių nemoralumų, tinkamą ir suaugusiems, ir jauniems.

Daug lemia čia ir pagrindinis aktorius Louis de Funes, Prancūzijoje labiausiai pagarsėjęs komedijų kūrėjas. Čia jis vaizduoja prancūzų pramonininką Victor Pivert, besikubantį į dukters vestuves Paryžiuje. Pakeliui jis susiginčia su savo šoferiu, įvyksta automobilio nelaimė. Beieškodamas pagalbos, jis patenka į kramtomos gumos fabriką, kur arabų revoliucinis tribunolas slapta teisia sugautą priešingos grupės vadą Slimane, kurį čia vaidina Claude Giraud. Su daugeliu juokingų nuotykių (centrinis — įkiritimai į gumos košės kubilą) pavyksta jiedviem pabėgti. Tų revoliucionierių gaudomi, jie vyrų prausykloje sulauko iš New Yorko atvykstantį rabiną Jacob, žydų garsenybę, persirengia jo ir palydovo drabužiais, nuskutę prisilpdo jų žandenais ir barzdą. Juos palaiko už tikrąjį Jacob rabiną ir jo palydovą, nusiveda į sinagogą, ir čia susidaro daug juokingų situacijų, kai net tas katalikas pramonininkas “rabinas” laimindamas žmones žegnoja.

Pavyksta pramonininkui pagaliau išsisukti, pasiekti su Slimane, kuris jau savo šaly išrinktas prezidentu, dukros vestuves. Dukra susimirksi su naujuoju prezidentu ir ryžtasi už jo tekėti...

Filme gausu linksmų, juokingų pokštų, kurie čia įstengiama kažkaip naujai perteikti. Filmas, žinoma, nėra gilus. Netoks čia buvo ir tikslas, bet užtat švarus ir smagiai juokingas.

ZANDY’S BRIDE

Kas puikiuose filmuose “The Emigrants” ir “The New Land” gėrėjosi norvegės Liv Ullman puikia vaidyba, tas ją ras įdomią ir šiame fil-

me, kurį pastatė H. Matofsky, režisavo J. Troell, o išleido Warner Bros. Filmas sukurtas pagal L. Bos Ross romaną “The Stranger”. Tai šeimos drama, vietomis tragiška, turinti panašumų su dviem anksčiau minėtais filmais to pat režisieriaus Troell, tik vis dėlto šis silpnėsnis. Atrodo, anuose filmuose Troell turėjo daugiau laisvės pasireikšti, kai čia jis buvo daugiau suvaržytas jam pateikto skripto.

Šis filmas vaizduoja pietinės Kalifornijos gyvenimą 1870 m. Gana grubus gyvulių augintojas Zandy, kurį čia vaidina Gene Hackman, krintantis į akį savo netašytu šaltumu, paštu iš Minnesotos išsirašo žmoną Hanną Lund, kurią čia vaizduoja minėtoji Liv Ullman. Ji tokia humaniška, jautri, tvarką ir švarą mėgstanti moteris, likusi našle, numetusi keletą metų, buvo pasiskelbusi vedybų tikslais. Anais laikais tai buvo priimta. Gyvulių augintojui, kuris nė laiko neturėjo piršliauti, buvo kaip tik reikalinga sukurti šeimą, kad ateity sūnūs perimtų jo bandas. Pradžioje filmas, parodęs keletą neužmirštamų vaizdų, vėliau pereina daugiau į žmogiškosios dramos perteikimą ekrane, kai susiduria grubus vyras su švelnia moterimi. Toks šaltas, atstumiantis to vyro charakteris, jo brutalumas daro ir patį filmą mažiau patrauklų.

Įtampa tarp naujavedžių dar labiau padidėja, kai naujoji žmona užtinka Zandy kompromituojančioje pozijoje su meksikietė gundytoja. Hanna ji varo lauk nuo savęs. Vis dėlto žmonos švelnumas ima veikti į Zandy. Tas netašytas karviaganis, nuvykęs į San Francisco, grįžta su dailiu kostiumu, gal pirmu jo gyvenime. Ir žmonai naują virtuvės plytą įtaiso, o ji apdovanoja vyrą dvynukais. Filmas skirtas suaugusiems. Šiaip jame nei kokių vulgarių žodžių, nei plikumų nėra.

UPTOWN SATURDAY NIGHT

Warner Bros bendrovės filmas, įdomus tuo, kad čia surinkti pirmos eilės negrų aktoriai. Filmą režisavo vienas iš jų pačių geriausių — Sidney Poitier, pirmaujantis daugelyje pastatymų. Čia vaidina ir jis pats, o taip pat antras stiprus negrų ekrano įžymybė — Bill Cosby. Abudu jie, nuotykių ir įdomybių ieškodami, patenka į kazino, kur apiplėšiami. Ryškus ir Flip Wilson, čia vaidinąs negrų dvasininką, perspėjantį nesinešti narkotikų į parapijos pikeniką ir su užsidegimu pamokslaujantis pamaldose. Gangsterį vadina Harry Belafonte, gan ryškiai pamėgdžiodamas Mario Brando “God-

father". Apsukrus scenoje ir Richard Pryor, traukias pinigais iš negru. Kai filme Poitier jį paklausia, kodėl jis apgaudinėja savus žmones, tas atsako "Why not, Brother" — "Kodėl gi ne, broli?"

Filmas prasideda idiliška šeimos drama, su Sidney Poitier, bet ir čia su nelabai švankiu nušnekėjimu. Kai gangsteriai apgrobia du minėtus draugus ir kai vienas jų patiria, kad pagrobė ir bilieta, laimėjusį stambią sumą pinigų, sukranta jie ieškoti tų gangsterių. Čia ir išsivysto kriminalinis filmas, turįs nuotykių, intrigos, šiokių tokių staigmenų ir net humoro, bet apskritai gana tuščias savo turiniu ir ne taip jau ryškių aukštybių pasiekias meniškai. Filmą klasifikuojamas kaip moraliai nesmerktinas suaugusiems, bet jei kas jo nepamatys, nieko labai nenustos.

Juozas Prunskis

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS MOKYKLAI IR NAMAMS. Redagavo Antanas Klimas ir Stasys Barzdukas. Iliustravo Zita Sodeikienė. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba 1974 m. Kieti viršeliai, 200 psl., kaina 6 dol. Čia yra sudėti patys reikalingiausi žodžiai su atitinkamomis iliustracijomis. Gale žodyno yra pridėta ir "nelizdinių" žodžių rodyklė.

Richard Scarry. MANO ŽODYNAS. Daugiau kaip 1400 pavadinimų. Spalvotos iliustracijos. Kieti viršeliai, didelis formatas, apie 100 psl., kaina 5 dol. Išleido JAV LB Švietimo Taryba. Šalia lietuviškųjų pavadinimų yra ir angliškieji. Šis žodynas yra skirtas vaikams, bet bus naudingas ir suaugusiems. Tokio puošnaus žodyno dar mes niekad neturėjome. Vaikai jį vartys ir išmoks daug naujų žodžių su malonumu.

Šiuos abudu Švietimo Tarybos išleistus žodynus galima gauti pas Antaną Kareivą, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629, ir pas platintojus.

Juozas Kaributas. KELIONĖ APLINK PASAULI. Kelionių įspūdžiai. Viršelis — J. Leškienės. Išleista 1974 m. 424 psl., kaina 5 dol. Įdomiai aprašyti kelionių įspūdžiai, ypač egzotiškuose Azijos ir Afrikos kraštuose.

Marija Saulaitytė. ŠEŠTOJI DIENA. Poezija. Dedikuota Vilniui. Viršelis Alfredo Stanevičiaus. Išleista 1974 m. Spaudė Nida Londone. 78 psl., kaina 3 dol.

Tai ketvirtoji autorės (Vilniuje apsilankymo mintimis) poezijos knyga. Kitos: Kai mes nutylam, 1967 m.; Viena saulė danguje, 1971 m.; And You (anglų kalba), 1972 m.

Pranas Dom. Girdžius. TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŪS. Rašybos žiūrėjo Kleopas A. Girvilas. Išleido Liet. Knygos Klubas 1974 m. 171 psl., kaina 4 dol.

J. Narūne. RŪTELĖS AITVARAS. Eiliuota poemėlė vaikams. Zitos Sodeikienės iliustracijos. Jas nuspelvoti galės patys vaikai. Išleista 1974 m., 24 psl., kaina 1.50 dol.

J. Narūne. MIŠKO VIEŠNIA. Kalėdinė pasaka vaikams. Vinco Aleksandravičiaus spalvotos iliustracijos. Spausdinta Saleziečių spaustuvėje Romoje. Kaina 1.80 dol.

Abidvi autorės knygeles galima gauti "Darbininke", "Drauge", "Keleivijoje" ir pas kitus platintojus.

Bronius Jonušas. VĖL SAKYSI. Daina solo sopranui. Žodžiai Ados Karvelytės. Išleido Omahos lietuvių choras "Rambynas" 1974 m. Visas išlaidas apmokėjo autorius. Viršelį piešė Vitalis Gaidelis. Kaina 1.25 dol. Galima gauti pas T. Gaidelytę. 3715 U St., Omaha, Nebr. 68107.

LITUANUS, Vol. 20, No. 2. Redaguoja J. A. Račkauskas. Kiti redaktoriai: Antanas Klimas, Tomas Remeikis, Bronius Vaškelis. Adresas: P.O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690.

LIETUVIS ŽURNALISTAS, nr. 5. Lietuvių Žurnalistų Sąjungos neperiodinis leidinys. Redaguoja Vytautas Kasniūnas. Antraščių vinjetės Povilo Kaupo. Redakcijos adresas: 3754 W. 70th Pl., Chicago, Ill. 60629. Administratorius — Jurgis Janušaitis, 2534 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629.

LIETUVA, filatelistų draugijos žurnalas. 1974 m., nr. 1 Redaguoja L. Kairys, 4046 S. Montgomery, Chicago, Ill. 60632. Administratorius — Kazys Rožanskas, 6941 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

“LAIŠKU LIETUVIAMS” KONKURSAS IR JUBILIEJINĖ ŠVENTĖ

Jau nedaug laiko teliko iki konkurso pabaigos. Straipsnius reikia atsiųsti redakcijai iki š.m. gruodžio mėn. 31 dienos. Straipsnio tema yra laisva, tik reikia rašyti koku nors šeimos ar jaunimo klausimu. Priimtina ir beletristinė forma. Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir atskirame vokelyje pažymėta tikrojo autoriaus pavardė, adresas bei telefonas.

Už geriausius rašinius skiriamos penkios premijos: I — 150 dol. (mecenatės — Jolita ir Vida Kriaučeliūnaitės), II — 100 dol. (mecenatė — Birutė Lieponytė), III — 75 dol. (mecenatas — Vincas Kuliešius), IV — 50 dol. (mecenatė — Stefanija Rudokienė), V — 25 dol. (mecenatė — Ona Kuliešienė). Tas pats asmuo gali laimėti ir kelias premijas. Vertinimo komisija bus sudaryta iš redakcijos narių, tik redaktorius komisijoje nedalyvaus.

Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” 25 metų sukakties iškilmingame minėjime 1975 m. vasario mėn. 23 d., sekmadienį, 4 val. po pietų Jaunimo Centre. Bus banketas ir meninė programa, kurią atliks Nerija Linkevičiūtė ir Benediktas Prapuolenis, akompanuojant Manigirdui Motekaičiui.

DĖKOJAME “LAIŠKU LIETUVIAMS” RĖMĖJAMS:

10 dol. auokojo Br. Konauka.

Po 5 dol. auokojo: A. Stropienė, Z. Martinaitis, A. Pareigis, A. Grigaliūnas, M. Ambrozaitienė, B. Genys, J. Bičižnienė, B. Ginčiauskas.

Po 3 dol. auokojo: S. Žilevičius, P. Martinkaitienė, H. Laucius.

Po 2 dol. auokojo: M. Žigaitienė, H. Bagdonienė, G. Miglinas, J. Grigaitis, A. Stankaitis, A. Žemaitaitienė, A. Venckus, P. Pajaujis, A. Jasčemskienė, V. Rusa, J. Jusys, I. Rimkūnienė, V. Andriukaitis, J. Paovys, A. Ramonaitienė, P. Balandienė, O. Kasperskienė, J. Juras, J. Šalučka, V. Juodeika, E. Jokubkienė, J. Ladyga, A. Stonys, E. Laukaitienė, L. Laukienė, M. Bumbulienė, J. Kliorienė, O. Danisevičiūtė, A. Bridžius, A. Petrašiūnas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija Eivaitė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Algimantas Kezys, S.J., Nijolė Užubalienė. Administracija: Petras Kleinotas, S.J., ir Aleksandra Likanderienė. Viršelis—Algirdo Kurausko / fotografija — Algirdo Grigaičio. Skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telefonas — 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata — 5 dol., atskiras numeris — 50 c.